

Established in 1915 • 85-ieji leidimo metai

TARPTAUTINIO TRIBUNOLO NUOSPRENDIS KOMINIZMUI

Vilnius, rugsėjo 27 d. (Pagal agentūros BNS pranešimą). Tarptautinis Vilniaus visuomeninis tribunolas pripažino komunistinių ar okupuotų šalių kolaboravusias komunistines partijas ir kitas institucijas nusikalstamomis organizacijomis, o jų narius - nusikaltusiais, jei jų veikla planuojant, organizuojant, vadovaujant, kursiant ar kitaip padedant, buvo okupantų valios vykdymas, nusikalstant žmogiškumui, padaryta fizinė, moralinė ir materialinė žala bei kiti veiksmai, prieštaraujantys tarptautinei teisei.

Šį nuosprendį tribunolo teisėjų kolegija perskaitė Lietuvos valstybinio akademinio dramos teatro rūmuose. Anot tribunolo teisėjų kolegijos pirmininko advokato Vytauto Zabielos, tribunolo tikslas buvo išklausti įvairių šalių visuomeninių organizacijų atstovų ir pavienių asmenų kaltinimus kominizmui, apklausti liudytojus ir ekspertus, sukaupti ir išnagrinėti dokumentus, politškai ir teisiskai įvertinti komunistinės sistemos prievartos struktūrų padarinius.

Tarptautinis visuomeninis tribunolas parengė nuosprendį kominizmui po dviejų

jų sesijų, kurios įvyko Vilniuje birželį ir rugsėjo pradžioje. Kolegija nuosprendį paruošė, iš dalies remdamasi Niurnbergo, Jugoslavijos, Ruandos tarptautinių tribunolų įstatais, inkriminuotų nusikaltimų taikai ir žmonijos saugumui kodekso projektu, tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statutu bei dalyvaujančių šalių nacionaline teise, pritaikydama formuluotes nusikalstamų veiksmų padarymo laikui ir aplinkybėms.

Tribunolo teisėjų kolegijos teigimu, kolegija, vertindama komunistinių režimų veiksmus, gali pavieniui nurodyti nusikaltimų subjektus, įvardinti kolaboravusias institucijas, jų vadovus ar asmenis, sąmoningai vykdžiusius okupantų valią, pažeidžiant okupuotos šalies teises, jos nepriklausomybę ir piliečių teises.

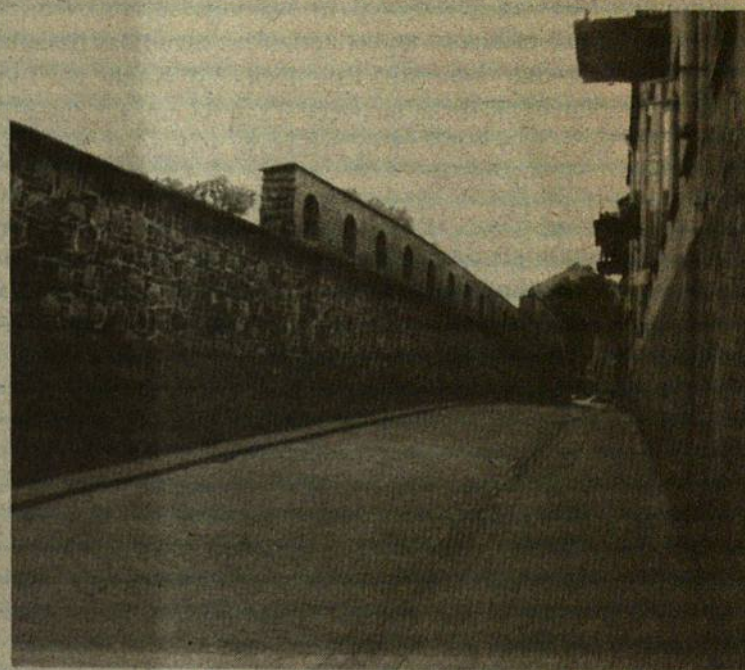
Skaitydamas pirmąjį nuosprendžio dalį, V. Zabiela teigė, kad tribunolo teisėjų kolegija nustatė, jog komunizmo nusikaltimų ištakos glūdi Carl Marx ir Friedrich Engels 19-ojo amžiaus viduryje sukurtoje komunizmo teorijoje. "Komunizmo vaizdiniai įvairiais pavidalais iškildavo nuo senų laikų, bet

tik šie veikėjai savo darbuose bandė "moksliškai" pagrįsti komunizmo kūrimo galimybę. Tačiau marksizmo pradininkų suregzta komunizmo teorija nebuvo visuomenės objektyvios mokslinės analizės rezultatas", - sakė V. Zabiela. Komunistai, užgrobdami valdžią atskirose valstybėse ir naikindami jose demokratijos principus, rėmėsi C. Marx teiginiu apie tai, kad valstybė pereina nuo laiko tarpio iš kapitalizmo į komunizmą turės tapti revoliucine proletariato diktatūra. "Šį teiginį išplėtė Leninas, aiškindamas, kad proletarinė revoliucija turi pirmiausia sunaikinti, sudaužyti demokratinės valstybės mašiną ir sukurti visiškai naują proletariato diktatūros valstybės mechanizmą. Tai buvo šurkščiausių komunistinių nusikaltimų teorinis pagrindas", - tvirtino V. Zabiela.

Tribunolo teisėjų kolegijos nuosprendyje teigiama, jog marksizmo kūrėjai sutapatino socialinį mokslą su savo-neva moksliška ideologija ir sudarė jų samplaiką, pretenzingai pavadintą moksliniu kominizmu. Šioje "teorijoje" aiškiausiai atsiskleidė antimokslinė, antihumaniška ir totalitarinė visos komunizmo ideologijos prigimtis. Stokojanti objektyvių mokslinių pagrindų, "mokslinio komunizmo" teorija tapo įrankiu totalitarinių komunistinių partijų rankose ir buvo keičiama pagal konkrečius šių partijų politinius tikslus.

Komunizmo byloje gynėjo vaidmenyje dalyvavęs Mykolas Okulič-Kazarinas po nuosprendžio pirmosios dalies paskelbimo sakė, jog visiems yra daugmaž aišku, kad visi mes patyrėme tą komunistinę aplinką, gyvenome komunistų valdomoje valstybėje, matėme, kad buvo vykdoma daugybė įvairiausių nusikaltimų žmoniškumui. Yra visiškai aišku, kad komunizmas negalėjo būti išteisintas. "Tribunolo vienas iš tikslų ir yra įvertinti tai, kas įvyko, kad antrą kartą negalėtų tai pasikartoti", - sakė M. Okulič-Kazarinas.

Tarptautinis tribunolas, skelbdamas nuosprendį kominizmui ir viešai jį pasmerkęs, pabrėžė, jog ir šiuo metu komunizmo apraiškų galima

Vilniaus gynybinės sienos dalis. Daug ką galėtų papasakoti šie mūrai...

joje. M. Okulič-Kazarino teigimu, Maskva yra atsakinga už tai, kas įvyko Europoje. "Šis tribunolas kaip tik ir nagrinėja komunistinę sistemą, kuri kilo iš Maskvos ir paplito po visą Europą ir dalį Azijos. O Kinija - jau kita situacija. Manau, kad Kinijos šiame tribunole būtų galima ir neliesti. Tribunolas negali apimti taip plačiai", - sakė M. Okulič-Kazarinas.

Gynėjas taip pat prisiminė įvykusį trumpą Kinijos parlamento pirmininko vadovaujamos delegacijos vizitą rugsėjo mėnesį, kuomet Vilniuje vyko Tarptautinio visuomeninio tribunolo sesija. "Kinijos atstovų trumpas vizitas - politinis cirkas. Tai, kad Kinijos delegacija su trumpino savo vizitą, rodo, jog jie pripažįsta, kad Kinijoje yra vykdomi panašūs nusikaltimai. Žinomas posakis: "Vagie, kepurė dega", - sakė

M. Okulič-Kazarinas.

M. Okulič-Kazarinas neslėpė spėsti, kaip po nuosprendžio kominizmui paskelbimo gali pasikeisti ir be to sudėtingi Maskvos ir Lietuvos santykiai. "Maskva taip pat nukentėjo nuo komunistinių režimų ir jei jie teigs, kad toks komunistinio režimo vertinimas yra blogai, tai pripažins, kad jie kaip ir palaiko vykdžiusius tuos nusikaltimus. O, ar nuosprendis pablogins santykius su Maskva, priklausys tik nuo pačios Maskvos", - tvirtino M. Okulič-Kazarinas.

Tarptautinį Vilniaus visuomeninį tribunolą birželio mėnesį įsteigė tuo metu Vilniuje vykęs Tarptautinis kongresas komunizmo nusikaltimų įvertinimui. Taip siekiama neleisti pasauliui užmiršti komunistinio režimo padarytų nusikaltimų ir užkirsti kelią jų pasikartojimui.

PADĖKIME NEPRIKLAUSOMYBĖS IR DEMOKRATIJOS ŠALININKAMS

Iš Vilniaus praneša
Vilius Bražėnas

Rugsėjo 22 d. atskridau pat užmezgiau ryšius ir su trims savaitėms į Lietuvą. spaudos žmonėmis.

Ivykiams įtaigojant ir Tautos Susitikau ir išsamiai išsi- Fondo garbės pirmininko p. kalbėjau su vienybės siekian- Juozo Giedraičio raginimu čių "Jaunosios Lietuvos", dedu pastangas Lietuvos Res- naujųjų tautininkų, politinių publikos nepriklausomybės ir kalinių sąjungos ir Lietuvos demokratijos šalininkų grupes demokratų partijos komandų nukreipti vieningesniame atstovais. Įsitikinau, kad ši žygiui į kilnų tikslą. Jau už- sąjunga yra verta ir reikalinga mezgiau ryšius su Lietuvių skubios paramos. Dėl lėšų krikščionių demokratų (per stokes jie net negali atsiimti prof. Z. Zinkevičių), su Tėvynės sąjungos (per R. Kup- užsakytų rinkiminių spausdi- nių.

XI tautinių šokių šventės dalyviai - "Grandinėlės" šokėjai - Gintas ir Vida Valaičiai.

Jono Jasaičio nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **ATŠAUKIMAS.** Rugsėjo 26 d. Seimas bendruoju sutarimu priėmė protokolinį nutarimą, kuriuo įstatymo projektas dėl 1941 metų Laikinosios Vyriausybės deklaracijos išbraukiamas iš Seimo priiminėjamų teisės aktų sąrašo.

• **VĖL AUKSO MEDALIS!** 28-erių metų Lietuvos disko metikas Virgilijus Alekna rugsėjo 25 d. iškovojo Sidnėjaus olimpiinių žaidynių aukso medalį, nusiviedęs diską 69 m 30 cm. V. Alekna priklauso antras geriausias rezultatas pasaulio lengvosios atletikos istorijoje. Rugsėjo 3 d. Kaune per Lietuvos čempionatą jis diską nusiviedė 73 m 88 cm. Iki pasaulio rekordo, kuris nuo 1986 metų priklauso vokiečiui Juergen Schult, pritrūko tik 20 cm.

• **MEDALIAI – IRKLUOTOJOMS!** Rugsėjo 23 d. Lietuvos irklutojos Birutė Šakickienė ir Kristina Poplavskaja tapo Sidnėjaus olimpiinių žaidynių bronzos medalių laimėtojomis! Jos atplaukė trečios porinių dviviečių finalo plaukime, nusileidusios tik vokiečiams ir olandams.

• **KREPŠINIS.** Olimpiinių žaidynių vyrų krepšinio turnyro ketvirtosiose rungtynėse A grupėje Lietuvos krepšinininkai nugalėjo Kinijos komandą 82:66 ir iškovojo antrąją pergalę, užsitikrindami vietą ketvirtfinalyje. Paskutiniosiose rungtynėse jie nugalėjo Naujosios Zelandijos komandą 85:75 (36:33) ir, užėmė trečiąją vietą grupėje. Rugsėjo 28 d. Lietuvos rinktinė nugalėjo jugoslavus: 76:63 (pirmasis kėlinys baigėsi: 37:32).

• **NAUJA AUKŠTOJI MOKYKLA.** Rugsėjo 22 d. Kaune, buvusio Tabako fabriko patalpose, iškilmingai atidaryta Tarptautinė aukštoji vadybos mokykla (*International school of management*). Pirmąją Lietuvoje nevalstybinę aukštąją mokyklą įkūrė Norvegijos vadybos institutas (*Business Insitute*). Bakalaurams dėsto kitų Lietuvos aukštųjų mokyklų profesoriai, o magistrantų mokyti ketvirtadalis dėstytojų atvyksta iš Norvegijos. Baigusieji 4 magistro programas, gaus Norvegijos vadybos instituto diplomus. Už tarptautinio lygio žinias reikia mokėti 3250 litų per pusmetį (semestrą). Aukščiausiais rezultatais įstojusiems ir vėliau geriausiai besimokantiems studentams daromos nuolaidos.

• **AMERIKIEČIAI – M.K. ČIURLIONIUI.** Rugsėjo 22 d. Lietuvos ambasadoje Vašingtone pristatytas amerikiečių menininkų sukurtas projektas "M.K.Čiurlionio muzikinis portretas", skirtas jo gimimo 125-osioms metinėms. Buvo atliekami M.K.Čiurlionio kūriniai fortepijonui su orkestru, rodomos jo tapybos darbų skaidrės. Originalumo suteikė sintetatoriai, kuriais atliekama orkestro partija. Projekto autoriai - *West Virginia Fairmount* valstybinio koledžo muzikos profesoriai *Alise A. Morek* ir *Jeriel Gilmer* bei meno profesorius *Stephen Smigocki*. Pasak *Alise A. Morek*, naujos technologijos menininkams suteikia galimybes liaudiškumą ir romantizmą prisodrintą M.K.Čiurlionio muziką išgirsti naujai.

• **SUSIŽEIDĖ.** JAV lietuvis Jonas Motiejūnas, norėdamas patekti į kitą etapą, turėjo finišuoti tarp trijų pirmųjų. Iš pradžių jis bėgo tarp pirmųjų, tačiau likus apie šimtui metrų, plyšo pėdos raumuo, ir jis distancijos nebaigė. Šioje rungtyje bėgo 68 sportininkai, iš jų 4 nebaigė distancijos.

• **PASIIPIKTINIMAS.** A. Brazausko socialdemokratinė koalicija pradėjo platinti 20 tūkst. egzempliorių tiražu išleistą koalicijos reklaminių lankstinuką, kuriame tvirtinama, jog žymiausi menininkai nusiteikę balsuoti už LDDP ir socialdemokratus. Lankstinuke išspausdinta vienuolikos žinomų muzikos ir meno pasaulio atlikėjų nuotraukos, o po jomis pateikti kairiajai koalicijai palankūs žodžiai. Tai partijų reklamai panaudota be pačių meno bei pramogų veikėjų žinios ir sutikimo.

• **ABSURDO REKORDAI.** Kaip sulaužyti autobusą? Antrą kartą Lietuvos pasiekimų istorijoje buvo tikrinamas "Ikarus" firmos keleivinio autobuso talpumas. Pagal taisykles šiame autobuse yra 22 sėdimos vietos, o įskaitant stovimas vietas, autobuse neturėtų važiuoti daugiau kaip 85 asmenys. Pirmą kartą Kauno studentai panašų bandymą rengė prieš ketverius metus. Tąsyk susikimšo 278 studentai. Šiomet, rugsėjo 22 d. vienam iš rekordininkų pasidarė negera ir teko autobusą ištuštinti. Organizatoriai suskaičiavo 294 išlipančius.

Cepelinų rijimas. Cepelinų rijikai varžysis keliose rungtyse. Jie turės suryti kuo daugiau cepelinų iki renginio pabaigos, suryti kuo daugiau cepelinų per nustatytą laiką. Ši tradicinį patiekalą rys ir poros - jos turės kuo greičiau sugrūsti vienas kitam po vieną cepeliną. Alaus mėgėjai galės dalyvauti dviejų cepelinų, užgeriant dviem bokalais alaus, rijimo rungtyje. Kinų maisto mėgėjai cepelinus galės ryti su kiniškomis lazdelėmis. Laimės tas, kuris greičiausiai surys 2 cepelinus. Varžybose dalyvaujančių vyrų žmonos ir mamos galės dalyvauti cepelinų lipdymo rungtyje.

(Nukelta į 5 p.)

Tarptautinių įvykių apžvalga

Algirdas Pužauskas

Rugsėjo 21 d. JAV demokratų partijos kandidatas į prezidentus, dabartinis viceprezidentas *Al Gore*, kalbėdamas apie labai pabrangiusius naftos produktus, paragino prezidentą *Bill Clinton* panaudoti požeminiuose sandėliuose laikomas strategines naftos atsargas. Tai leistų bent šiek tiek pataisyti padėtį, kol bus susitarta, kad naftą eksportuojančios valstybės padidintų jos tiekimą arba sumažintų kainas. Prezidentas jau kitą dieną taip ir padarė: jis paskelbė, kad vyriausybė parduos rinkoje 30 milijonų statinių ("barelių").

Tačiau atsargų pardavimas – laikinas žingsnis. Strateginės nevalytos naftos atsargos laikomos buvusiose druskos kasyklose *Louisiana* ir *Texas* valstijose. Ši nutarimą tuoj pat užsipuolė respublikonų partijos kandidatas į JAV prezidento vietą, *Texas* gubernatorius *George W. Bush*. Jis įrodinėjo, kad demokratai bando panaudoti naftos krizę politiniams tikslams. "Prieš dešimt mėnesių" – kalbėjo *G.W. Bush*, – "vyriausybė laikėsi nuomonės, kad strateginės atsargos ir toliau yra reikalingos, todėl jų negalima liesti". "Dabar, kai iki rinkimų liko vos 46 die-

NAFTOS KAINOS IR POLITIKŲ VARŽYBOS

nos, demokratų vyriausybė nebegalvoja apie šalies gynybai reikalingas skysto kuro atsargas" – teigė *G. W. Bush*.

Į ši respublikonų išpuolį atsiliepė energetikos sekretorius *Bill Richardson* sakydamas, kad Prezidento sprendime "jokios politikos nėra": "Mums svarbu, kad amerikiečių šeimos nešaltų per ateinančią žiemą." Vyriausybė nurodė, kad 30 milijonų statinių naftos yra palyginti nedidelis kiekis, nes amerikiečiai kasdien sunaudoja apie 19 mln. statinių. Jau apskaičiuota, kad amerikietis, šildydamas savo namus, šiemet už šildymą turės sumokėti vidutiniškai 300 dolerių daugiau, negu pernai.

Strateginės naftos atsargos buvo sudarytos prezidento *Gerald Ford* valdymo laikotarpiu. 1975 metų gruodžio 22 d. jis pasirašė energijos politikos ir taupymo įstatymą. Tuo metu naftą eksportuojančios valstybės buvo sustabdžiusios jos pardavimą. Prasidėjo naftos krizė.

Šiuo metu strategines atsargas sudaro 571 milijonų statinių. Iš saugyklų kasdien galima išsiurbti po 4.1 mln. statinių. Paskutinį kartą šios atsargos buvo panaudotos 1991 m. sausyje, kai tuometinis prezidentas *G. Bush* rengėsi Persijos įlankos karui. Dabar jo sūnus aiškino, jog jis išplėstų naftos paieškas ir gavybą pačiose Jungtinėse Valstijose, skatintų kurti naujas naftos perdirbimo įmones ir plėsti elektros energijos gavybą, naudojant vandens tur-

binas, tartųsi su sąjungininkais, kaip garantuoti pastovesnes naftos kainas.

Saudo Arabijos vyriausybė, ieškodama išeities, jau tariasi su kitų arabų šalių vadovais. Saudo Arabija pažymi, kad dabartinė naftos kaina – 30 dol. už statinę – privers pirkėjus ieškoti kitų energijos šaltinių ir ilgainiui pakenks naftos verslui. Ji siūlo nustatyti tokią kainą – 25 dol. už statinę. Ši valstybė, kuri net 70 proc. pajamų gauna iš naftos eksporto, susiduria su neįveikiamomis problemomis, sudarydama ateinančių metų biudžetą. Reikia numatyti, kiek pajamų bus gauta, kiek lėšų galima skirti kitų prekių importui ir t.t. Neįmanoma sudaryti biudžeto, kai naftos kainos šokinėja tarp 10 ir 30 dolerių už statinę.

Dėl labai pakilusios skysto kuro kainų protestuoja Europos valstybių transportininkai. Jie užtvėrė kelius ir visiškai sustabdė benzino pardavinėjimą. Transporto priemonių savininkai reikalauja, kad Europos šalių vyriausybės panaikintų pridėtinius mokesčius už skystąjį kurą. Europos Sąjungos šalių transporto ministrai nusprendė kreiptis į naftą eksportuojančių šalių vyriausybes ir paraginti jas, kad sumažintų naftos kainas ir padidintų jos eksportą. Kanados nepriklausomų sunkvežimių savininkų organizacija, turinti apie 1,800 narių, pagrasino pradėti streiką, jei nebus sumažintos benzino ir dyzelinio kuro kainos.

Keliais sakiniiais

• JAV Kongresas užbaigė jau 20 metų užtrukusį svarstymą apie prekybą su komunistine Kinija. Kasmet būdavo balsuojama, ar Kinija yra tokia valstybė, su kuria galima palaikyti prekybos ryšius. Šiomet Atstovų Rūmai dar gegužės mėnesį 237-197 balsais patvirtino, kad reikia užbaigti tą, "tik laiką gailinantį ritualą" ir suteikti Kinijai normalios prekybos partnerės statusą. Rugsėjo mėnesį Senatas 83-15 balsais taip pat patvirtino, kad prekyba su Kinija – naudinga abiems pusėms. Į tai, kad Kinijoje dar vis pažeidžiamos žmogaus teisės ir religinės laisvės, ekonominės naudos sumetimais beveik nebekreipiama dėmesio.

• Valstybės departamentas paskelbė, kad vyriausybė atšaukia JAV ambasadorių

Į Izraelyje *Martin S. Indyk*, nes įtariama, kad jis atskleidęs kai kurias valstybines paslaptis. Dar neskelbiama, kokios buvo tos paslaptys.

• Paaiškėjo, kad Peru valstybėje dar sunku įdiegti demokratines teises bei įpročius. Trečiajai kadencijai perrinktas prezidentas *Alberto Fujimori*, po neseniai vykusių kruvinų riaušių ir protestų paskelbė, kad jis siūlys surengti naujus rinkimus, tačiau pats nebekandidatuos. Opozicija išaiškino daugybę suktybių. Prezidento saugumo tarnybos viršininkas *Vladimiro Montesinos*, įtariamas sukčiavimu ir rinkėjų balsų papirkinėjimu, pabėgo į Panamą ir pasiprašė politinio prieglobsčio. Panamos valdžia dar neatsakė į šį prašymą. Peru opozicija teigia, kad jam negalima suteikti prieglobsčio, nes V.

Montesinos yra padaręs nemažą kriminalinių nusikaltimų. Dar nežinia, ar Peru kariuomenė nebandys paimti valdžią į savo rankas, kaip praityje jau yra buvę.

• Vašingtone įvyko *AIP-AC* (*American Israel Political Action Committee*) narių suvažiavimas, kuriame dalyvavo apie 1,500 veikėjų. Pakviestas kalbėti respublikonų partijos kandidatas į prezidentus *George W. Bush* kritikavo *B. Clinton* administraciją. Esą ji spaudžia Izraelį, padeda kariesiems šios šalies politikams ir kelia neįgyvendinamus reikalavimus Izraelio vyriausybei. *George W. Bush* susilaukė audringų plojimų, kai pasakė, kad, tapęs prezidentu, tuoj pat perkeltų JAV ambasadą iš Tel Avivo į Jeruzalę.

(Nukelta į 3 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
DIRVA
 TEL. (216) 531-8150
 FAX. 216 531-8428
 E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 • 0191
 19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. JONAS JASAITIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
 19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams - \$35.00, pusl metų - \$20.00, pima klase - \$58 • Oro paštu į užsienį metams - \$110.00. • Atskiros numerio kaina - 70 centų • Straipsniai, pasirašyti pavardė, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. • Nepausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriams prašant - Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nepausdiname.

Redakatoriaus skiltis

Didėjanti skola

Lakrodžio rodyklės greitai pasieks pusę keturių nakties. Už poros valandų ims švisti. Iki ryto, kai nauja laikraščio laida turi būti užbaigta, liko jau nedaug. Netrukus ji iškeliausi į spaustuvę. Sėdėsiu, nes visi laikraščio puslapiai jau sumontuoti, liko tik ši skiltis, kurioje kas savaitę dalijusi mintimis su jumis, mielieji skaitytojai. Tik vis dažniau ir vis su didesniu nerimu žvelgiu į augantį neatliktų darbų kalną. Kai ko jau ir nebeįmanoma atlikti, nes nebėra tų, kurių taip norėjosi daug ko paklausti. Išėjo ten, iš kur kol kas dar nė vienas nesugrįžo.

Žinių agentūros, gerokai pavėlavusios, pranešė: "Mirė Aleksandras Lileikis." Niekada neteko jo susitikti, tačiau dabar labiausiai norisi ištarti atsiprašymo žodžius, skirtus ne tik jam, bet ir daugeliui kitų, dar esančių su mumis. Kai prieš keletą mėnesių gavau jo atsiminimų knygą "Pažadinto laiko pėdsakais", papildytą amžininkų liudijimais bei dokumentų nuorašais, kažkaip nejučia atidėjau gilesnį jos nagrinėjimą vėlesniam laikui. Juk dažnokai nuraminame save: "Susėsim..." Tačiau net pirmasis susipažinimas atskleidė, kad šiuose puslapiuose - šurpliai širdį deginantį tragediją žmogaus, kurį kažkas galingas nutelsė... be teismo. Juk milijoninį tiražą turinčių laikraščių puslapių klykė maždaug taip: "Jis atsakingas už šimtų tūkstančių žydų žūtį!" Jį lygino su baisiausiais šių laikų budeliais, tuo pat metu klastingai mesdami šešėlį visai, tiek daug iškentėjusiai mūsų tautai.

Iš karto buvo galima pastebėti: kažkokie siaubingi kėsiai slypi tokiose kaltinimuose. Ne tik įnirtingas bandymas paslėpti tikruosius tiek žydų, tiek lietuvių ir kitų tautų budelius, bet ir paruošti dirvą naujiems, gal dar labiau košmariškiems nusikaltimams. Skaudi gyvenimo tikrovė liudija: tokie nusikaltimai jau vyksta. Čėčėnų tau-

tos žudynės - ne tik geriausias šių nusikaltimų įrodymas, bet ir perspėjimas, kad galimas žymiai didesnis, gal vėl pasaulinio masto kraujo praliejimas. Tik šįkart aukų būtų nepalyginamai daugiau.

Ką reiškia budeliams apkaltinti vieną-kitą žmogų, neturint jokių tvirtesnių jo kaltės įrodymų, jei net visa tauta apšaukta teroristais. Čėčėnus vadina teroristais todėl, kad jie nori gyventi laisvi savo protėvių žemėje, į kurią kėsinais bet koki žmogiškumą praradę tautžudžiai. Niekada nepamiršiu, kaip nežinia iš kokio pasiviečio atvežti ir apkaltinti kareiviai 1991 metų išvakarėse važinėdami Vilniaus gatvėmis, rėkė: "Litovcy - fašistai!" Tie patys, mus vadindę fašistais, už savaitės jau brovėsi į mūsų ką tik atkurtos valstybės įstaigas, daužė beginklius jaunuolius automatų buožėmis, mėtė po tankų vikšrais...

Knýgoje "Pažadinto laiko pėdsakais" radau ir mūsų savaitraščio skaitytojų mėgiamo autoriaus, prof. Romualdo Grigo tiesų, bet kietą atkirtį šmeižtų platintojams "Telsintis mums nereikia!" Tad šią naktį, rašydamas šias eilutes, širdyje dar ir dar kartą atsiprašau velionio A. Lileikio, kad nesuspėjau supažindinti mūsų savaitraščio skaitytojų su jo knyga, kol jis dar buvo tarp gyvųjų.

Kur buvome mes, kai jis buvo žvėriškai užpuiltas, terorizuojamas iki paskutinės gyvenimo akimirkos? Kodėl visokių garšių organizacijų vardu tylėjo, lyg žadą praradę? O gal ir jie jau buvo nutelsę A. Lileikį be teismo?

Ar daug kas iš mūsų žino, kad 1940-1944 metais įstraukęs į pogrindinę antisovietinę ir antinacinę veiklą, jis vėliau vadovavo karo pabėgėlių bendruomenėi? Kai vartome "Lietuvių enciklopediją", ar žinome, kiek jis prisidėjo, kad ši enciklopedija pasirodytų? Jei nežinojome, sužinokime nors dabar. Ir nusilenkime jo atminimui.

Juozas Žygas

Garbingiausios mūsų tautos istorijos datos 20-jame šimtmetyje yra Vasario 16-oji, Birželio 23-ioji ir Kovo 11-oji. Pirmoji ir trečioji Lietuvos nepriklausomybės atstatymo deklaracija nesukelia didelių prieštaravimų. Tačiau kai pagaliau įstatymu buvo pripažinta, jog 1941 metų birželio 23 d. vėl paskelbta apie tautos siekį atkurti Lietuvos Nepriklausomybę, sukėlė didžiulį pasipriešinimą.

Kodėl taip yra? Aiškiai matyti, kad tą "audrą vandens šaukšte" daugiausia kelia Maskva ir jos agentai. Tas sukilimas ir Nepriklausomybės atstatymo paskelbimas sugriovė Maskvos skleidžiamą melą, kad Lietuva, Latvija ir Estija savo noru įlindusios į Maskvos narvą ir buvusios labai laimingos. Maskva ir Lietuvoje turi šalininkų. Tie, kurie nuostojo šiltų kėdžių ir privilegijuotos padėties, savaiame aišku, Lietuvos atstatymui nepritaria.

Savo padarė ir per 50 metų skleistas melas apie vadinamuosius "baltaraiščius". Juk jiems priskiriami visi nacių nusikaltimai, įskaitant ir žydų žudymą. Viena pažįstama akademikė iš Lietuvos man taip pat kalbėjo apie "baltaraiščius". Mūsų nuomonėms nesutapus, ji čiupo en-

ciklopediją, bet joje apie tai nieko nerado. Tada ji klausia: "Kokia čia enciklopedija?" O aš jai paaiškinau, kad Lietuvių enciklopedija - ne Maskvoje išleista ir jos melo nekartoja.

Vadinamieji "baltaraiščiai" tuos raiščius dėvėjo tik 3-4 dienas. Būtų didelė nesąmonė kaltinti tuos žmones žydų naikiniu. "Lietuvos aidas" dar 1993 m. liepos 9 d. rašė: "Komunistai ir liberalai tradiciškai kaltina LAF'ą (Lietuvių Aktyvistų frontą - red.) ir Birželio sukilimo dalyvius kolaboravimu su naciiais ir žydų žudynėmis. [...] Dėl LAF'o ir sukilimo dalyvių tikslų patriotiškumo abejonių nekyla. LAF'o programa, atsisaukimai ir kiti dokumentai aiškiai rodo antisovietinės rezistencijos nusistatymą kovoti dėl nepriklausomos Lietuvos atkūrimo".

Birželio 23-iosios nerelkia painioti su tuo, kas vyko Lietuvoje, hitlerininkams užėjus. Tiksliausias žinias apie šį laikotarpį galima rasti pačių vokiečių rašytuose šaltiniuose. Žydai gerai žino, kad jų tragedija Lietuvoje prasidėjo ne dėl Lietuvos Nepriklausomybės akto paskelbimo. Šiame akte visai nekalbama apie "žydų klausimą".

Šios problemos šaknys yra žymiai gilesnės ir neturi nieko bendro su lietuviais.

Žydų persekiojimų pradžia rodo 1935 metais nacių valdomoje Vokietijoje priimtas Niurnbergo įstatymai, kuriuo buvo suvaržomos žydų pilietinės teisės. O vėliau buvo atimta teisė gyventi. Tačiau žydai apie tokius tuometinės Vokietijos veiksmus tyli, nes ji yra kietesnis riestutėlis. Be to, Vokietija jau milijardais markių jų burnas užkimšo. Tad lyg ir nepatogu kelti iš naujo skandalą.

Washington D.C. archyvuose sukaupta daug medžiagos, įrodančios lietuvių nepaklusumą naciams. Atrodo, kad Europa ir Amerika ligi šiol nežino, kad tik Lietuvoje ir Lenkijoje Vokietijai nepavyko suformuoti SS dalinių. O šiomis dienomis susidarė įspūdis, kad ne tik užsienis, bet ir aukštieji Lietuvos pareigūnai apie tai dar nežino. Vietoje to, kad iškėlę galvas išdidžiai stovėtų tautų forumuose, jie be jokios tautinės savigarbos dar nežinia už ką atsiprašinėja!

Tie, kurie kaltina, kad Lietuva 1940 metais nepasipriešino sovietų okupacijai kariuomenei, turėtų žinoti, kad nepasipriešinimas buvo gėda. Bet apkaltinti savo tautą nepadarytais nusikaltimais yra dar didesnė gėda!

Visa tai rašau todėl, kad pakelsčiau ne žydų, o lietuvių požiūrį į istoriją. O tai, tur būt, yra sunkiausia.

Tarptautinių įvykių apžvalga

(Atkelta iš 2 p.)

• Rugsėjo 24 d. Serbijoje įvyko prezidento rinkimai. Pagrindinis dabartinio diktatoriaus varžovas, opozicijos kandidatas Vojislav Kostunica kaltina S. Miloševićiaus šalininkus sukčiavimu. Gali būti, kad rinkimus teks pakartoti spalio 8 d. S. Miloševićiaus partija valdo Serbiją jau 13 metų. Ji kontroliuoja spaudą ir televiziją. Visi pasisakantieji prieš S. Miloševićių vadinami išdavikais, NATO pajėgų ir ypač JAV tarnais.

• Filipinų teismas nusprendė, kad viename Šveicarijos banke laikomi buvusio prezidento *Ferdinando Marcos* ir jo žmonos *Imeldos* pinigai priklauso Filipinų valstybės išdui, nes doru būdu ši šeima niekada nebūtų sutaupiusi tiek pinigų.

• Šveicarijos balsuotojai jau penktą kartą atmetė imigraciją reguliuojantį įstatymą, kuriuo nustatomas svetimšalių procentas šalyje. Nė

vienas iš 26 Šveicarijos kantonų nepasiskė už imigracijos ribojimą. Daug kur trūksta darbininkų. Šiuo metu užsieniečiai sudaro 19.3 proc. Šveicarijos gyventojų. Buvo siūloma laikyti 18 proc. ribos.

• Turtinių valstybių finansų tvarkytojai yra linkę nurašyti atsilikusią šalių skolą. Kalbama, kad apie 20 prasisikolinusių valstybių, daugiausia iš Afrikos, galės "pamiršti" senas skolas Pasaulio bankui ar Tarptautiniam Valiutos fondui. Tačiau tarptautinės finansinės institucijos domėsis, ką šių valstybių vyriausybės darys su tais laimėtais pinigais. Palankiai bus vertinamas lėšų skyrimas sveikatos apsaugos, švietimo ir kovos su skurdu programoms.

• JAV gynybos sekretorius *William Cohen*, viešėdamas Japonijoje, pažymėjo, kad nežiūrint Pietų Korėjos

rodomo draugiškumo Šiaurės Korėjos gyventojams, šios komunistinės šalies vyriausybė dar niekada neekivojo tiek lėšų ginklams ir kariuomenės stiprinimui. Prie demilitarizuotos zonos sutelkta daug artilerijos pulkų ir tankų. Pasienyje įrengti raketų paleidimo lizdai, o sandėliai pilni cheminių bei bakteriologinių ginklų.

Japonijoje lankėsi ir Pietų Korėjos prezidentas. Japonijos premjeras jo paprašė padėti atkurti diplomatinis santykius su Šiaurės Korėja.

• Potvyniai padarė daug nuostolių Indijos rytuose. Apie 13 milijonų gyventojų turėjo bėgti iš užlietų vietų. Daug žmonių išsigelbėjo ant geležinkelių pylimų, nuo kurių juos pavyko išgauti kariuomenės sraigtasparniais. Kitiems nukentėjusiems teko pristatyti maisto.

• Jungtinių Tautų žiniomis nuo žemės minų kasmet žūsta apie 25.000 žmonių.

NERINKIME Į SEIMĄ KOMUNISTINĖS IDEOLOGIJOS PLATINTOJŲ!

Štai ir priartėjo rinkimai į Lietuvos Respublikos Seimą. Tarp kandidatuojančių vienmandatėje Naujamiesčio apygardoje Nr. 1, kuriai priskirti visi Lietuvos piliečiai, gyventieji JAV, išvydau gerai žinomą Giedrės Kvieskienės pavardę. Manau, kad Amerikos lietuviai turėtų žinoti, už kokius asmenis jiems siūloma balsuoti. Šiandieninė "centristė" G. Kvieskienė turi gana "spalvingą" biografiją.

Giedrės Pronckutės-Kvieskienės biografijoje – ryški komunistinės ideologijos linija. 22 metų, dar būdama Vilniaus pedagoginio instituto studente, ji įstojo į komunistų partiją. Visi mes žinojome, kad komjaunuoliu (į kuriuos, kaip taisyklė, "įrašydavo" su grėsmingais perspėjimais) galėjai būti iki 28 metų, vėliau dar porą metų buvai kažkokiu "kandidatu". Turėdamas trisdešimt, jei buvai "tinkamas", jei gaudavai rekomendacijas, jei pakalbinau partinis sekretorius ar dar kas nors (galų gale, nežinau visos tos "technologijos"), vėliau galėjai įstoti į KP eiles. Svarbiausia, jei pats to norėjai! Juk į partiją stoti tuo laiku jau niekas nevertė! Priešingai: buvo nemaža tokių, kurie patys veržėsi. Komunistui užtikrindavo geresnę vietą, geresnę buitį, geresnį butą ir t.t. Jei pats dabartinis centristų vadas Romualdas Ozolas nebūtų buvęs KP nariu, jis nebūtų galėjęs tapti tuometinio LTSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotoju Aleksandro Česnavičiaus padėjėju ir rašyti jam progra-

Ligija Tautkuvienė

mines kalbas. Jis nebūtų gavęs geresnio atlyginimo, buto ir t.t. Tuomet tokiems buvo gerai. Tačiau turint tik 22 metus, norint stoti į komunistų gretas, reikia būti visiškai atsidavusiu tai ideologijai, tai partijai, reikia įrodinėti, kad be "partijos" nebematai tolesnės gyvenimo prasmės!

Baigusi Vilniaus pedagoginį institutą ir įgijusi istorijos mokytojos specialybę, ji nė negalvojo mokytojauti. Pradėjo dirbti instituto komunizmo katedroje (atsiminkime, kad ten dirbo visas spiečius "burokevičinkų"!), dėstė studentams komunistinį auklėjimą, buvo instituto komjaunimo sekretorė. Vėliau, padedant tėvui Mykolui Pronckui, tuo metu dirbusiam Plungės žemės ūkio gamybinės valdybos pirmininku, o vėliau – KP Plungės rajono pirmuoju sekretoriumi, bei Plungės Kultūros skyriaus vedėjai, komunistei D. Malakauskienei, ji įsidarbina Liaudies kultūros centre. (M. Pronckus dabar – Lietuvos Respublikos Seimo, LDDP frakcijos narys)

Neilgai trukus G. Kvieskienė pereina į šio centro Politinį skyrių ir pradeda itin aktyviai platinti ateizmą. Po kurio laiko ji tampa centro partine sekretore. Iššios šūsnys nuorodų, anketų, su reikalavimais vykdyti jos sukurtus įvairiausius "metodinius nurodymus", keliauja į rajonų kultūros skyrius. Beveik dešimtmetį rašydama rekomendacijas kultūros namų dar-

buotojams, kaip atitraukti žmones nuo bažnyčios, G. Kvieskienė visais įmanomais būdais bruko ateistinių auklėjimą, diegė perdėtai kolektyvines pažiūras, kad tik išnyktų bet koks savarankiškas mąstymas. Ji rengė įvairiausias respublikines ateistinio darbo apžiūras, konferencijas, seminarus.

1987 metais Leningrade apsigynė disertaciją "Psichologo-pedagogiškose usloviuose sovietinio ateistinio propagandų klube" ("Ateistinės propagandos tobulinimo klubinėse įstaigose psichologinės ir pedagoginės sąlygos"). Už šią, jokios mokslinės ar praktinės vertės neturinčią rašliavą G. Kvieskienei suteiktas pedagogikos mokslų kandidatės laipsnis!

Kovoje prieš religiją G. Kvieskienė dalyvauja labai intensyviai. Visuose savo rašiniuose ji cituoja Joną Aničą – Lietuvos "pilkąjį (šėtono) kardinolą" – aršų bažnyčios priešą, tuometinį Lietuvos Komunistų partijos CK Mokslo ir mokymo įstaigų skyriaus vedėją, o vėliau – Pedagoginio instituto rektorių. (Beje, likimo ironija: J. Aničas 1993-94 metais lankėsi Čikagoje, Lituanistikos tyrimų ir studijų centre bei Floridoje, kur rinko medžiagą rašomai knygai apie buvusio VLIK'o pirmininko dr. K. Bobelio uošvę Aleną Vileišytę-Dievenienę-Grigaitienę. Ar buvęs VLIK'o pirmininkas nežinojo, kas per asmuo yra tas J. Aničas?)

Bet grįžkime prie G. Kvieskienės "mokslinių perliukų". Straipsnyje "Ateistinė propaganda kultūros namuose" ji teigia, kad tokia propaganda – "būtina ateistinio auklėjimo dalis. Kultūros namuose laisvai, neformaliai bendradarbiaujant, lengviau kurti kolektyvinę nuomonę, formuoti pažiūras, elgesio normas, suprasti ir perimti renginiuose siūlomas idėjas. Šiuolaikinės ideologinės kovos sąlygomis, katalikiškajai propagandai darantis vis aktyvesnei, ryšium su išoriniais veiksniais ir artėjant krikšto įvedimo Lietuvoje 600 metų jubiliejui (1987m.), ypač svarbu siekti ateistinės propagandos efektyvumo. Taigi, klubinių įstaigų ateistinis poveikis vietos gyventojams privalo būti didinamas" (citata iš leidinio "III respublikinė mokslinė praktinė klubotyros konferencija. Kultūros įstaigų uždaviniai ir jų realizavimo

Pasaulis ir Lietuva

* **ATSIPRAŠYMAS.** Rugsėjo 27 d. Hanoveryje, sakydama kalbą Vokietijos gynybos ministerijos sekretorė Brigita Schulte atsiprašė Estijos už Vokietijos klaidą, kuri buvo padaryta, 1939 metais pasirašant tarp Vokietijos ir buvusios Tarybų Sąjungos Molotovo - Ribentropo paktą. "Aš atsiprašau už tai, kad Estija istoriškai nukentėjo dėl pasirašyto dokumento", sakė B. Schulte. Pasak Estijos vyriausybės spaudos sekretoriaus, B. Schulte užtikrina, jog tokie įvykiai daugiau niekuomet nepasikartos. *ETA*

* **TRIBUNOLO NUOSPRENDIS.** Vilniuje posėdžiavęs tarptautinis visuomeninis tribunolas pripažino komunistines partijas nusikalstamomis organizacijomis, o jų narius – nusikaltusiais. Nustatyta, kad komunistiniai režimai "vykdė agresiją, karo nusikaltimus, genocidą, nusikaltimus prieš visuomenę, nutraukė dešimčių milijonų žmonių gyvybes". Visi šie nusikaltimai buvo vykdomi, vadovaujant komunistinėms partijoms, todėl komunistinė ideologija buvo įvertinta kaip "nehumanitarinė, kelianti grėsmę ir padariusi daugiau žalos nei nacizmas", o komunistinė doktrina įvertinta kaip "nusikalstama ir draudžiama visose valstybėse". Tribunolas priėmė sprendimą, kad "Antrąjį Pasaulinį karą sukėlė hitlerinė Vokietija ir TSRS, todėl būtina TSRS pripažinti agresoriumi". Rusija, tribunolo sprendimu, pasiskelbusi TSRS sistemos perėmėja, "turi atsiprašyti valstybių, kurios buvo įtrauktos ir nukentėjo per Antrąjį pasaulinį karą". Teroristinę operaciją Čekėnijoje Vilniaus tribunolas, įvertino kaip "rusiškojo imperikalizmo ir komunistinės doktrinos pasekmes". Šis visuomeninio tribunolo nuosprendis neturi juridinės galios. Nusikaltusių asmenų atsakomybę turėtų įvertinti ne visuomeninis tribunolas, o valstybinio lygmens teismas ar tarptautinis teismas, sudarytas įvairių valstybių susitarimu. *INTERFAX*

* **PADĖTIS ČEČENIJOJE.** Valstybės Dūmos tautybių reikalų komiteto vadovas bei nuolatinės komisijos padėčiai Čekėnijoje normalizuoti pirmininkas Aleksandr Tkachiov, kalbėdamas Valstybės Dūmoje per padėties Čekėnijoje svarstymą, žmogaus teisių pažeidinėjimu apkaltino ir Rusijos kariškius bei VRM bendradarbius, kviesdamas atlikti kompleksinį žmogaus teisių Čekėnijoje pažeidimų tyrimą. Čekėnijai atstovaujantis Valstybės Dūmos deputatas Aslambek Aslachanov griežtai kritikavo federalinės valdžios, armijos ir teisėtvarkos organų veiksmus taikių Čekėnijos gyventojų atžvilgiu, įvardindamas šiuos veiksmus kaip žiaurumo, begėdiškumo ir amoralumo eksperimentus. *INTERFAX*

* **NAUJAS AMBASADOS PASTATAS.** Minske dirbantys Lietuvos diplomatai pirmadienį keliai į naują, modernų ir erdvų pastatą. Jo statyba kainavo apie 14 mln. litų. Iš vaikų darželio perstatytame kelių šimtų kvadratinio metrų ploto pastate įsikurs konsulinis skyrius, ambasados darbuotojų kabinetai, taip pat įrengta ambasadoriaus rezidencija bei keli diplomatų butai. Iki šiol Lietuvos diplomatai Minske dirbo keliuose kabinetuose, kuriuos nuomojosi iš vieno instituto. Naujasis ambasados adresas yra Zacharova 68, 220088. Minskas. Telefonas (375 17) 2852448, faksas (375 17) 2853337, Konsulinio skyriaus telefonas (375 17) 2852449, faksas (375 17) 2853174. *BNS*

* **ESTIJOS ŪKIS STIPRĖJA.** Estijos Finansų ministerija pareiškė, jog jos dabartinis rezervinis susitarimas su Tarptautiniu valiutos fondu (TVF) galbūt, yra paskutinis, ir jo galiojimo laikui 2001 m. rugsėjį pasibaigus, nebus atnaujintas. Ministerija teigia, jog Estija jau keletą metų nesinaudoja memorandumo teikiamomis kreditų galimybėmis, nes jos ekonomika sėkmingai vystosi. Toks pareiškimas paskelbtas po finansų ministro Siimo Kallaso ir Centrinio banko valdytojo Vahuro Krafto susitikimo su TVF Europos departamento vadovu John Odling-Smee. *REUTERS*

* **DIKTATORIUS NENORI PASITRAUKTI.** Vokietija, D. Britanija, Italija, Prancūzija bei Europos Sąjunga paskelbė, kad Slobodanas Miloševićius pralaimėjo Jugoslavijos prezidento rinkimus. ES bendrame pareiškime nurodė, kad bet kuris Miloševićiaus pareiškimas, jog jis laimėjo rinkimus, bus apgavystė. ESBO pirmininkė Austrijos UR ministrė Benita Ferrero-Waldner nurodė, jog opozicija aiškiai pirmauja. D. Britanijos UR sekretorius Robin Cook paragino S. Miloševićių pripažinti pralaimėjimą. Tačiau Europos Tarybos prezidentas lordas Russell-Johnston perspėjo, jog diktatoriai niekuomet nepasitraukia po pralaimėtų rinkimų. JAV pareiškė, jog abejoja, kad Miloševićius galėtų kalbėti apie pergalę, nes patikima informacija rodo, jog opozicija pasirodė labai gerai. Maskvoje apsilankęs Vokietijos kancleris Gerhard Schroeder sakė, jog jis ir Rusijos prezidentas Vladimir Putin sutiko, jog Jugoslavijos rinkėjai balsavo už permainas. *REUTERS*

Jūros šventės dalyviai Klaipėdoje, Teatro aikštėje.

Dr. Irenos Virketienės nuotr.

(Nukelta į 5 p.)

NERINKIME Į SEIMĄ KOMUNISTINĖS IDEOLOGIJS PLATINTOJŲ!

būdai, įgyvendinant TSKP XXVII ir LKP XIX suvažiavimų nutarimus. "Tezės". Vilnius, 1986).

Tačiau dauguma Lietuvos kultūros darbuotojų ne tik daug dėmesio ateistinei propagandai. G. Kvieskienė turėjo konstatuoti, kad "nesilaikoma psichologijos dėsnių, reklamuojant ateistinius renginius: dažnai kvietime ar skelbime nurodoma, kad tai – ateistinis renginys. "Tikintieji į tokius renginius neateina arba eina su neigiama nuostata, ateistai arba netinkintys taip pat renkasi nenoriai, manydami, kad ši tema jiems ir taip aiški". Ji pyko, reikalavo skelbimuose ir kvietimuose nerašyti, kad tai

(Atkelta iš 4 p.)

– ateistinis renginys, o meluoti: žadėti puikų poilsio vakarą ir pan.

1987 metais G. Kvieskienė teigė: "Nuo Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje praėjo 47 metai. Jie įrodė, kad lietuvių tautos pasirinktas kelias – teisingas" (žr. leidinį "Minint Didžiojo Spalio 70-metį", Vilnius, 1987). Tų pačių metų Vasario 16-osios proga pasiuntė savo vadovaujamo skyriaus bendradarbes – Nijolę Marcinkevičienę (tuo laiku jos vyras dirbo Šv. Kazimiero bažnyčioje įsikūrusio ateizmo muziejaus direktoriaus pavaduotoju) ir Loretą Zakarevičienę pašni-

pinėti, ką kunigai ta proga kalba Vilniaus bažnyčiose. Kieno užduotį tada vykdė G. Kvieskienė, siūlau pagyvoti patiemis.

Dirbo tame skyriuje gana inteligentiškas žmogus Petraitis, kuris tyčiojosi iš šio ateistinio, politinio darbo. G. Kvieskienė pradėjo visiems aiškinti, kad Petraitis serga psichine liga. Neilgai trukus jis buvo išvarytas iš centro.

1987/88 mokslo metais Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi institute ji skaitė paskaitas "Kontrpropagandinė kultūros namų veikla. Patriotinio ir ateistinio gyventojų auklėjimo tendencijos ir metodika".

(Tęsinys – kitoje laidoje)

Laiškai "Dirvai"

DAR KARTĄ APIE KOMPENSACIJAS UŽ PRIVERSTINIUS DARBUS VOKIETIJOJE

Šių metų liepos mėnesį abu Vokietijos parlamento rūmai priėmė įstatymą dėl vienkartinės piniginių kompensacijų asmenims, kurie Antrojo Pasaulinio karo metu buvo paimti priverstiniai darbai Vokietijoje ("Zwangsarbeiter", "Ostarbeiter").

Tenka apgailestauti, kad tarp kompensacijų galinčių gauti asmenų susidarė išpūdis, jog mirusių kompensuotinių asmenų įpėdiniai visais atvejais nepaveldi teisės į šią

vienkartinę kompensaciją. Tačiau iš tikrųjų yra kitaip. Jei priverstiniai darbai išvežtas darbininkas mirė vėliau kaip 1999 m. vasario 15 d., tokiu atveju jo įpėdiniai turi teisę gauti tą kompensaciją, kurią velionis būtų gavęs pats, jei nebūtų miręs.

Minėto Vokietijos įstatymo straipsnis 13/1 numato šią paveldėjimo teisių tvarką:

a) žmona (vyras) ir vaikai paveldi lygiomis dalimis; b) jei nėra žmonos (vyro) ir

vaikų, paveldi anūakai ir anūkės; c) jei nėra anūkų ir anūkių, tada – broliai ir seserys; d) jei nėra ir brolių, ir seserų, tada – testamentu išvardinti įpėdiniai.

Labai svarbu, kad priverstinuose darbuose dalyvavę darbininkai ir darbininkės būtų apie tai gerai informuoti.

Su pagarba,

adv. Josef Griliches, J. D.

SPALIS – BALF'O MĖNUO! Cleveland, OH

BALF'as dėkoja: visiems, priėmusiems pakvietimą valgyti mūsų tradicinius pietus;

visiems talkinusiems, juos pagaminant;

visiems, aukojusiems kepsnius, uteniškį alų, paveikslus ir pinigų;

ir taip pat visiems, kiaušius metus mus remiantiems.

Ypatingos padėkos nusipelnė Magdūtė ir Aleksas Liutkai. Prieš pusšimtį metų Magdūtės mama rinko iš kaimynų ir pažįstamų atliekamus drabužius, juos skalbė, lygino ir dovanojo Balf'ui.

Gal ir kuris nors iš mūsų, tuo metu buvęs Vokietijoje, naudojosi jos pastangų vaisiais? Dabar jos dukterė tęsia šeimos tradiciją. Ji superka savais ištekliais dešimtis dėžių vaikiškų drabužėlių, šiltų ir spalvingų švarkėlių, batukų, žaislų, kurie neretai dar tebėra neišpakuoti, ir visa tai pristato persiuntimui.

Balf'o talkininkės dėkios už kiekvieną auką, bet jų darbą labai palengvina tvarkingos aukos. Nedrąsu skaičiuoti tuos rūpestinguosius aukotojus, nes jų tiek daug ir dauguma jų – nežinomi. Ran-

dame atvežtas dėžes ar maišus tik su užrašu "Balfui" ir tiek. Atmintin įkrito paskutiniai: ponios Kalvaitienė, Idzelienė, Čyvienė, Dundurienė.

Pagerbdamos aukų gavėjų orumą, stengiamės, kad siunčiamieji daiktai būtų tvarkingi. Dėkojame visiems, nepatingėjusiems surinkti, išvalyti, išlyginti, gražiai sulankstyti ir mums pristatyti šiuos daiktėlius, kad pasiųstume juos tiems, kuriems jų labai reikia.

Ona Šilėnienė

JAV LB KULTŪROS TARYBOS PREMIJŲ LAUREATAI

JAV LB
KULTŪROS TARYBA
SKELBIA 2000 METŲ
PREMIJŲ LAUREATUS:

Meno – Magdalena-Birutė Stankūnienė.

Žurnalisto-spaudos darbuotojo – Karolis Milkovai-

tis.

Radijo-radijo darbuotojo – Vytautas Volertas.

Muziko-muzikos kultūros tyrinėtojo – Vytautas Strolia.

Švietimo – Čikagos liuanistinė mokykla.

Premijų šventė įvyks

lapkričio 18 d., šeštadienį, St. Peterburge, FL. Renginių globoja JAV LB Floridos apygarda.

Premijų mecenatas – Lietuvių fondas.

Marija Remienė

JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė

Girdėta iš Vilniaus

• **MIRĖ A. LILEIKIS.** Vilniaus universiteto ligoninėje "Santariškių klinika" nuo širdies infarkto rugsėjo 26-osios rytą mirė 93 metų Aleksandras Lileikis. Antrojo pasaulinio karo metais buvęs Saugumo policijos Vilniaus apygardos viršininku A. Lileikį Generalinė prokuratūra kaltino prisidėjus prie 75 žydų nužudymo. Advokatas Algirdas Matuiza sakė, kad likus kelioms dienoms iki mirties, jo ginamasis pakartojo, jog byla fabrikuojama, ji kaltina nepagrįstai, jis atsidavęs tautai ir Tėvynei, turi nuopelnų kovoje su komunistais ir lenkų pogrindininkais. "Nuo visų teismų procesų per vaizdo kameras stipriai pablogėjo sveikata. Tai tiesiogiai atsiliepė mirčiai".

• **FILMAS APIE LIETUVOS ATGIMIMĄ.** Naują dokumentinį filmą "Praėjusių dienų aidas" išleido Lietuvos radijo ir televizijos vaidybinių ir dokumentinių filmų studija. Daugiau kaip prieš dešimtmetį Lietuvą sukrėtė lemtingi įvykiai: pirmasis Laisvės lygos surengtas mitingas prie Adomo Mickevičiaus paminklo, bado akcija Katedros aikštėje, Sąjūdžio mitingai. Tuos laikus filme mėgina įvertinti buvę disidentai Petras Cidzikas, Antanas Terleckas, filosofas Arvydas Juozaitis, politikai Romualdas Ozolas ir Vytautas Bogušis. Juostoje prisimenamas neseniai miręs disidentas Algimantas Andreika, panaudota nemažai archyvinių kino kadrai. Scenarijų sukūrė Vytautas Damaševičius, juostos režisierė – Danutė Keturakytė, operatorius – Vygintas Grigonis.

• **BRONZOS MEDALIS – DVIRATININKEI DIANAI ŽILIŪTEI.** Rugsėjo 26 d. olimpinėse žaidynėse vėl išsipildė lietuvių lūkesčiai. Moterų dviračių plento grupinėse lenktynėse Diana Žiliūtė buvo trečia. Olimpini čempione tapo patyrusi olandė Leontien Zijlhard, o antroji vieta atiteko vokiečiai Hankai Kupfernagel. Dviratininkės turėjo įveikti ilgą 119,7 km distanciją – septynis ratus po 17,1 km. Lenktynės vyko šaltu ir vėjuotu oru, lyjant lietui. D. Žiliūtė, iškovojo olimpinį žaidynių bronzos medalį, geriausių pasaulio dviratininkių klasifikacijoje ir toliau užima pirmąją vietą. Artimiausią persekiotoją australę Anna Wilson lietuvė lenkia 90 taškų.

• **JAUNESNI KANDIDATAI.** Šiame Seime kandidatuoja jaunesni. Per 1996 metų rinkimus kandidatų amžiaus vidurkis buvo 52,3, šiame – 47,9 metų. Jaunesnių nei 30-mečių kandidatų yra 47. Trisdešimtmečių – keturiasdešimtmečių būrys padidėjo nuo 174 iki 226. Padaugėjo ir penkiasdešimtmečių – nuo 394 iki 503 kandidatų. Šiame 141 Seimo nario vietą pretenduoja tik 1272 kandidatai. Politologų nuomone, mažėjimą galėjo lemti tai, kad atsisakyta antrojo rinkimų turo. Vyrų kandidatų sumažėjo nuo 1078 iki 1040, moterų – nuo 280 iki 232. Per ketverius metus maždaug perpus sumažėjo į Seimą besiveržiančių partijų ir koalicijų – nuo 24 iki 15. Rinkėjams ilgiausią kandidatų sąrašą pateikė A. Brazausko socialdemokratinė koalicija – 140 pavardžių.

• **KANDIDATAI – MILIJONIERIAI.** Seimo rinkimuose varžysis apie keliasdešimt Lietuvos milijonierių. Turtingiausias kandidatas į Seimo narius yra Kėdainių "Vikondos" koncerno prezidentas V. Uspaskich – jis šiais metais deklaravo turto už 60,341,680 litų. Milijonierių, kandidatujančių į Seimą, sąrašas – 19 pavardžių.

• **RYTŲ INTERESŲ ATSTOVĖ.** Lietuvos gyventojų nuomone, Algirdo Brazausko socialdemokratinė koalicija labiausiai atstovauja Rytų valstybių, o ne Lietuvos politiniams ir ekonominiams interesams. Į klausimą, kurios partijos labiau atstovauja Rytų valstybių, o ne Lietuvos politiniams ir ekonominiams interesams, 26,9 proc. apklaustųjų nurodė A. Brazausko socialdemokratinę koaliciją "Veikime kartu". 13,7 proc. įvardijo Naująją sąjungą (socialliberalus), 4,9 proc. apklaustųjų paminėjo Lietuvos lenkų rinkimų akciją.

• **NUSIBODO BŪTI KAUNO MERU.** Kauno miesto valdyba pritarė mero Vytauto Šustauskio prašymui išleisti jį nemokamą atostogų nuo rugsėjo 26 iki spalio 9 d., nes jis taikosi į Seimą ir dalyvaus priešrinkiminėje kampanijoje.

• **"LAISVAS" BUVUSIO PROKURORO ELGESYS.** 1995-1996 metais Generalinės prokuratūros vadovai "laisvai elgėsi" su įstatymais bei išeitinėmis pašalpomis: V. Nikitinas pasirašinėjo įsakymus skatinti pinigėmis premijomis savo pavaduotoją A. Paulauską, o A. Paulauskas – savo viršininką V. Nikitiną. Iš Generalinės prokuratūros išeiti taip pat buvo pelninga: A. Paulauskui buvo išmokėta 34,707 litai.

• **DAR VIENAS "REKORDAS".** Į Lietuvos rekordų knygą įrašytas rekordas – aukščiausi vyriški batų padai. Jie yra 27,6 cm aukščio. Kulno aukštis siekia 28,7 cm. Batus užsisakė trisdešimtmetis druskininkietis V. S., norėjęs būti aukščiausiu Lietuvoje. Apsiaavęs šiuos batus, jis "paaugo" iki 2 m 25 cm ir pralenkė aukščiausią Lietuvos vyrą – 2 m 23,6 cm ūgio Arvydą Sabonį. (Eltos, BNS ir kitas žinias siunčia Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras)

Amerikos Lietuvių Tautinėje sąjungoje TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Los Angeles, CA

Antanas Mažeika

Tesdamas gražią tradiciją, Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos Los Angeles skyrius ir šiais metais rugsėjo 10 d. surengė Tautos šventės minėjimą. Šventės išvakarėse, šeštadienį, Los Angeles Lietuvių radijo programoje Genovaitė Plukienė ir Kostas Reivydas išsamiai apibūdino Tautos šventės prasmę, įpindami gražias patriotines dainas. Baigdama radijo programą, Genovaitė Plukienė užklausė:

"Ką reiškia mums Tautos šventė? Man Tautos šventė yra šviesus nepriklausomos Lietuvos prisiminimas. Buvau moksleivė ir gerai prisimenu, kaip pakiliai buvo švenčiama ši diena, nes kiekvienas jaunas žmogus jautėsi turįs Tautą ne tik kaip žodį, bet pilną Tautos esmę: tautybę, tautiškumą, tautinę sąmonę, tautinę prigimtį, tautinę kultūrą, savo kalbą, galiausiai savo valstybę..."

Tautos šventė gimė tautos istorijos pasekmėje. Ją švęsti pasirinkta rugsėjo 8-oji. Turėtų būti visiems žinomas istorijos faktas, kad 1430 m. rugsėjo 8 d. per Švenčiausios Mergelės šventę Vilniuje Vytautas Didysis turėjo būti karūnuojamas Lietuvos karaliumi.

Ko vertas Vytautas Didysis Lietuvai, yra ištisa studija, tačiau šios šventės proga jis yra lietuvių tautos pasididžiavimo simbolis.

Dalyvaukime Tautos šventės minėjime. Parodykime tautinį solidarumą rytoj, sekmadienį..."

Sekmadienio ryte parapijos kieme iškilmingai buvo pakeltos vėliavos, dalyvaujant uniformuotiems ramovėnams ir šauliams bei plačiajai mūsų visuomenei. Vėliavų pakėlimui vadovavo šaulių kuopos vadovas Kazimieras Karuža.

Šv. Mišias laikė ir šiai šventei pritaikytą pamokslą pasakė parapijos kunigas Stanislovas Anužis. Jis įdomiai supažindino dalyvaujančius su garbinga ir didinga Vytauto Didžiojo Lietuva. Ta Lietuva, kuri ir šiandien mums teikia stiprybę, pasididžiavimą ir garbę. Tai yra istorinis lietuvių tautos triumfas. Šv. Mišių metu giedojo bažnytinis choras ir solistai, vadovaujami muz. Viktoro Ralio.

Minėjimas įvyko tuoj pat po pamaldų parapijos salėje. Po iškilmingo vėliavų įnešimo Tautinės sąjungos skyriaus pirmininkė Rūta Sakienė pradėjo akademinę minėjimo dalį. Ji pasveikino gausiai susirinkusius šventės dalyvius ir pakvietė skyriaus valdybos vicepirmininką Juozą Raibį toliau vadovauti minėjimui.

Sugiedoti Amerikos himną buvo pakviestas solistas Antanas Polikaitis ir kompozitorė Raimonda Apeikytė. Invokaciją perskaitė kun. Stanislovas Anužis.

Lietuvos Respublikos garbės generalinis konsulas Vytautas Čekanauskas savo sveikinime kalbėjo: "Prėjusių metų rudenį spaudoje teko skaityti vieno dažnai joje rašančio tautiečio straipsnį ("Tautos šventė ir išeivija", Juozas Vitėnas; "Tėviškės žiburiai"; 1999.XI.2, Nr.44),

Tautos šventės (Los Angeles, CA, 2000 m. rugsėjo 10 d.) programos dalyviai. Iš kairės: pranešėjas Karolis Milkovaitis, kun. Stanislovas Anužis, garbės gen. konsulas Vytautas Čekanauskas, muzikė Raimonda Apeikytė, aktorius Aleksas Mickus, solistas Antanas Polikaitis, aktorė Ramunė Jurkūnaitė-Vitkienė, solistas Bronius Seliukas.

kodėl Tautos šventės nereikia daugiau minėti. Jeigu jo panaudotus argumentus būtų pasisavinęs koks nors Lietuvos praeities nepažįstas asmuo – dovanotina. Bet kai tai daro žmogus, norėdamas suvestinėti praeities sąskaitas – jau negražu. Ypač kai tai daroma slepiantis po "nekaltybės skraiste", t.y. remiantis tuo, jog ši diena Lietuvoje nėra švenčiama. Štai dvi trumpos ištraukos iš ano straipsnio: "Čia pirmiausiai reikia paminėti, kad Tautos šventė rugsėjo 8 d. dabar Lietuvoje neminama ir nešvenčiama... Naujai atsikūrusios Lietuvos žmonės visa tai žino (suprask – praeities nuodėmės, V.Č.) ir todėl rugsėjo 8 d. – Tautos šventės nemini. Reikėtų ir išeivijai jais pasiekti ir įsijungti į dabar Lietuvoje minimas šventes, tuo sustiprinant vienybę su tauta krašte."

Atsikūrusios Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos Prezidiumo nutarimu (Nr. 1-495, 1990 m. rugpjūčio 22 d.) buvo pasiūlyta įtraukti į Tarybos antrosios sesijos dienotvarkę klausimą dėl valstybinių kalendorinių

švenčių, siūlant Lietuvos visuomenei ir organizacijoms atgaivinti tradiciją – rugsėjo 8 dieną švęsti Tautos šventę. Gaila, šis pasiūlymas tada nerado pritarimo ir tik daug vėliau ši diena, pervardinta Vytauto Didžiojo karūnavimo vardu, buvo įtraukta į prisimintinių dienų sąrašą. Koks yra skirtumas tarp Tautos šventės ir Vytauto Didžiojo karūnavimo paminėjimo? Joks. Abiem atvejais yra prisimenamas vienas ir tas pats įvykis – nesėkmingas bandymas Lietuvos valdovui Didžiajam kunigaikščiui Vytautui užsidėti ant galvos jam skirtą karališkąją karūną. Tokių prisimintinių dienų šiandien Lietuvoje yra ir daugiau, viso net 26, ir jas skelbiantis įstatymas ragina Lietuvos žmones tas dienas tinkamai prisiminti.

Toks rugsėjo 8-tos dienos perkrikštinimas dar nereikia, jog ji yra visiškai išbraukta iš mūsų tautos istorijos puslapių. Neminėti šios dienos – tai išplėsti vieną iš daugelio skaudžių lapų iš garbingos mūsų tautos ir valstybės istorijos knygos. Nėgana, kad svetimieji doko mūsų istoriją – netapkime jų įrankiais mes patys.

Jeigu šiandien Lietuva gyvena sunkius laikus, tai nereikia, kad ateities kartos neturėtų apie tai žinoti. Juk tai mūsų tautos kelias, mūsų pačių pasirinktas, mūsų pačių grindžiamas. Gražus jis ar ne, tiesus jis ar ne, bet jis – mūsų.

Vingiuotas jis buvo per amžius, vingiuotas liks ir ateityje. Tik nesislėpkime už tų vingių, bet retkarčiais pažvelkime ir atgal, nes už jų slepiasi didelis tautos turtas – išmintis, įgyta gyvenimo patirtimi. Jos sėmėsi visi didieji tautos vadai anksčiau, ji yra prieinama ir šių dienų vadovams, tik apie tai reikia daž-

niau pamąstyti ir pakalbėti. Tokia proga ir yra šios dienos – Tautos ar Vytauto Didžiojo karūnavimo šventė.

Sveikinu susirinkusius ir dėkoju jums už jūsų parodytą dėmesį savo tautai ir valstybei." (Baigiu citatą)

Po to sekė žurnalisto, redaktoriaus Karolio Milkovaitio pagrindinė kalba. (Ji bus išspausdinta atskirai)

(Pabaiga - kitoje laidoje)

AUKŲ VAJUS "DIRVAI"

"Dirvos" 85-erių metų sukakties proga Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos ir "Vilties" draugijos skelbto vajaus aukotojai:

Sofija ir Stasys Džiugai.	100.00
Antanas Jankus.....	100.00
Ben Norkūnas.....	100.00
Amanda ir Algirdas Mulioliai	100.00
Tadas Palionis.....	100.00
A. ir V. Čepėnai.....	50.00
Vytautas Janulaitis.....	50.00
Antanas Marchertas.....	50.00
A. ir L. Liepinaičiai.....	35.00
Antanas Valavičius.....	35.00
Vincas Besperaitis.....	30.00
Elena Rudokas.....	30.00
Juozas Ignaitis.....	25.00
Daiva Panaras.....	25.00
Irena Karalis.....	25.00
Aleksandra Sakas.....	25.00
R. Sidrys.....	25.00
Bronius Siliūnas.....	25.00
A. E. Trečiokas.....	25.00
Juozas Vaineikis.....	25.00
E. ir G. Varneliai.....	25.00
Stasė ir John Latviai.....	20.00
Stasė Prialgauskas.....	20.00
Vladas Staškus.....	20.00
Kostas Žolynas.....	15.00
Antanas Bivainis.....	10.00
Valentinas Melinis.....	10.00
Aldona Raulinaitis.....	10.00
Ona Žygienė.....	10.00
Nijolė Levenson.....	5.00

Aukų vajus tęsiamas. Nuoširdžiausiai dėkojame visiems, atsiliepusiems į šį kvietimą. Netrukus pranešime apie naujus aukotojus.

Amerikos Lietuvių
Tautinės sąjungos valdyba

Tautos šventės minėjimo dalyviai. Pirmoje eilėje (iš kairės): kun. Stanislovas Anužis, programos vedėjas, ALTS Los Angeles skyriaus vicepirmininkas Juozas Raibys, Elena Milkovaitienė, pranešėjas Karolis Milkovaitis ir skyriaus pirmininkė Rūta Sakienė.

Jaunimo puslapis

"Tikiuosi sugrįžti į Lietuvą..."

Pokalbis su
Aldu Kriaučiūnu,
straipsnio "Valdžia kišasi
ten, kur nereikia"
("Dirva", rugsėjo 12 d.,
34 nr.), autoriumi

Aldai, papasakokite apie
save. Kur augote, mokėtės,
kokiomis mokslo ir prak-
tines veiklos sritimis susido-
mėjote?

Gimiau 1967 m., Kan-
kakee miestelyje, IL, o augau
Lansing, MI. 1989 m. bai-
giau pramonės inžinerijos ba-
kalauro studijas Michigan

universitete (Ann Arbor,
MI). 1993-aisiais įgijau ma-
gistro laipsnį iš pramonės in-
žinerijos ir verslo administra-
cijos tame pačiame universi-
tete.

Kaip kilo mintis vykti į
Lietuvą? Ar negalvojote pa-
silikti joje visam laikui?

1989 metais nuvykau į
Lietuvą, norėdamas geriau
susipažinti su tėvų gimtine –
mano tėvyne. Planavau ten
dirbti tik metus, bet tie metai
prasitęsė iki dešimtmečio.
Buvo įdomu ten dirbti ir da-
lintis savo žiniomis su kitais.
Iš pradžių apie tai kalbėda-
vomės su bendradarbiais,
svarstydami darbo kokybės
klausimus srityje, o vėliau te-
ko bendradarbiauti su bankų,
verslo ir valdžios atstovais.

Kokia profesinė veikla
daugiausia teko užsiminti
Lietuvoje?

Nuo 1989-ųjų iki 1993
metų dirbau Lietuvos įmonė-
se, nagrinėdamas, kaip tobu-
linti gaminių kokybę. Iš da-
lies, gal buvo net per anksti
imtis tokio darbo, nes vaka-
rietiškas kokybės supratimas
labai skyrėsi nuo tada vyra-
vusio Lietuvoje. Vis tik kai
ką pavyko padaryti. O dabar
įmonės jau gali naudotis ma-
nų sukurtomis rekomendaci-
jomis.

Nuo 1993-ųjų iki 1999
metų dirbau JAV ambasadoje
– Tarptautinio vystymo agen-
tūroje. Ši agentūra yra JAV
valdžios padalinys ir teikia
įvairią pagalbą Lietuvai eko-
nomikos bei demokratijos

stiprinimo klausimais.

Sugrįžote į Ameriką. Ką
dabar veikiate? Kokie atei-
ties planai?

Nuo 1999-ųjų rudens tę-
siu studijas Michigan uni-
versitete. Esu daktarantūroje
Verslo administravimo fakul-
tete, Strateginio valdymo de-
partamente. Dar liko keleri
metai darbo šioje programo-
je. Ją užbaigus, tikiuosi su-
grįžti į Lietuvą. Strateginio
valdymo mokslai – nauja sri-
tis Lietuvoje, ir manau, kad
mano pasiruošimas galėtų
būti labai naudingas.

Lietuvoje dabar – Seimo
rinkimų kampanija. Įsivaiz-
duokite, kad Jūs po spalio 8-
osios – Lietuvos Respubli-
kos Seimo narys. Ko imtu-
mėtės pirmiausia – tiek vie-

nas, tiek su kitais?

Mano manymu, Seimo
svarbiausias, pirmacilis užda-
vinys – sutvarkyti šalies fi-
nansus bei biudžetą. Pagrin-
dinis kelias, kaip tai įvykdyti
– sudaryti normalias sąlygas
verslininkams: sumažinti biu-
rokratizmą ir kuo rečiau keis-
ti įstatymus. Kai verslininkai
galės gerai dirbti, įmonės
gaus pelną ir tada bus įplaukų
į biudžetą. Jei tapčiau Seimo
nariu, stengčiausi, kad visi
Seime suprastų: jų pareiga –
tarnauti rinkėjams. Kol kas
dar labai toli iki tokio supra-
timo. Seimas galėtų labai
daug gero padaryti, bet rei-
kia, kad jo nariai profesio-
naliai žiūrėtų į savo darbą,
skirtų laiką ir jėgas svarbiau-
siems ekonomikos darbams.

Kalbėjosi Jonas Jasaitis

PADĖKIME ĮSIKURTI NAUJAI IŠEIVIJOS BANGAI

Rugsėjo 23 d., šeštadienį,
Čikagos centre įvyko de-
monstracija, kurioje dalyvavo
daugiau kaip 8,000 žmonių,
reikalaujančių, kad Kongre-
sas priimtų įstatymą dėl am-
nestijos suteikimo nelega-
liams imigrantams. Čikagos
miesto taryba svarstė rezoliu-
ciją, kuri įtakos Kongreso
sprendimą. Kongreso atsto-
vas Luis Gutierrez kartu su
kitais jo nariais ruošia amne-
stijos įstatymo projektą, kurį
pateiks Kongresui. Demonst-
racijoje kalbėję atstovai pa-
žymėjo, kad Amerikoje dabar
yra 5-6 milijonai nelegalių
gyventojų. Atėjo laikas juos
legalizuoti, tuo suteikiant
žmonėms normalų gyvenimą
JAV.

Lituanistikos tyrimo ir
studijų centras su Lietuvių
fondo su Lietuvių Tautinio
Kultūros fondo parama lei-
džia didelę Vilniaus Pedago-
ginio universiteto prof. Juo-
zo Skiriaus studiją, kurioje
aiškiai parodomas Amerikos
Lietuvių Tarybos (ALT) ir
kitų Amerikos lietuvių orga-
nizacijų pastangos įtakoti,
kad 1948 m. būtų priimtas
DP (Displaced Persons) įsta-
tymas. Šio įstatymo dėka tur
būt apie 95 proc. iš mūsų
šiandien turime galimybę gy-
venti ir dirbti Amerikoje.

Jau 10 metų tęsiasi tre-
čioji imigracijos iš Lietuvos
banga. Kokių pastangų per
šiuos dešimt metų ėmėsi da-
bartinės mūsų politinės ir vi-
suomeninės organizacijos
naujiems ateiviams paremti,
įjungti juos į lietuvišką gyve-
nimą Amerikoje ir paskatinti
Amerikos valdžią priimti am-
nestijos įstatymus? Ar bent
vienas mūsų pagrindinių or-
ganizacijų atstovas dalyvavo
2000 m. sausio-vasario mė-
nesiais vykusiose konferenci-
jose ir pasitarimuose Vašing-
tone, planuojant amnestijos
įstatymo priėmimo eigą? Ar
bent vienas šių žmonių daly-
vavo Čikagoje įvykusioje de-
monstracijoje? Manau, kad
atsakymas yra neigiamas.
Nes mūsų organizacijų va-
dams tur būt tai negalėjo su-
teikti progos nusifotografuoti
su garsiais valdžios atstovais.
Tai nebuvo ir proga dalyvauti
ambasadose arba Kongreso
narių priėmimuose ar sėdėti
posėdžiuose Lietuvos Seimo
rūmuose.

Mano manymu, visos pa-
grindinės mūsų organizaci-
jos – tiek politinės, tiek ir vi-

Prof. dr. Jonas Račkauskas
Lituanistikos tyrimo ir
studijų centro pirmininkas

suomeninės – esant tokiai si-
tuacijai, turėtų atidėti savo
"darbus" ir rimtai pagalvoti
apie lietuvių ateitį Išeivijoje –
suremti pečius su lenkais,
meksikiečiais, puertorikie-
čiais, kroatais, afrikiečiais bei
kitų tautybių žmonėmis ir im-
tis vieningo darbo, savo poli-
tinę jėgą panaudojant naujų
imigrantų (kurių didžioji da-
lis šiandien tebėra nelegali)
amnestijos įstatymui.

Ar mes neturėtume
imti pavyzdį iš senųjų Ame-
rikos lietuvių, kurie 1948 m.
mums iškovojo imigracijos
įstatymą, ir padėti mūsų bro-
liams ir sesėms, šiandien at-
sidūrusiems nepavydėtinoje
sąlygoje. Neturėdami teisėto
statuso, jie negali nuvykti į

Lietuvą net į tėvo ar motinos
laidotuves, nėra garantuoti
dėl savo pensijos, dauguma
gyvena be jokios sveikatos
apdraudos ir dirba už mažiau-
sius atlyginimus.

Kodėl mūsų organizacijų
vadovai jau 10 metų nekrei-
pia jokios dėmesio į šią kri-
tišką padėtį, o rūpinasi daly-
kais, kuriems mes turime la-
bai mažai įtakos? Jei mūsų
politinės ir visuomeninės or-
ganizacijos tikrai nori pratęsti
lietuviybės gyvavimą Ameri-
koje, jie turi rimtai susirūpin-
ti pagalba neseniai atvyku-
siems, įtakoti, kad Kongresas
priimtų amnestijos įstatymus,
toku būdu legalizuojant visą
trečiąją lietuvių imigrantų
bangą. Šie žmonės, laisviau
jausdamiesi Amerikoje, bū-
dami tikri šios šalies gyven-
tojai, natūraliai prisidės prie
lietuviškosios veiklos puose-

lėjimo ir papildys mūsų nyks-
tančių organizacijų gretas.

Kai gyvenome Vokietijoje,
mes neturėjome jokios įta-
kos Amerikos valdžiai, kad ji
priimtų bet kokią imigracijos
įstatymą. Mano tėvai rūpinosi
maistu, drabužiais ir šeimos
išlaikymu DP stovykloje.
Kodėl mes šiuos įvykius už-
mirštame? Tik mūsų broliai ir
sesės, gyvenę Amerikoje, bū-
dami JAV piliečiais, galėjo
daryti tokius žygius ir įtakoti
Kongresą, t.y. jų išrinktus at-
stovus, palengvinti mūsų da-
lią Vokietijoje ir leisti ma-
siškai imigruoti į Ameriką.

Lygiai tokia pat situacija
yra dabar. Trečioji lietuvių
imigrantų banga neturi nei pi-
lietybės, nei balsavimo teisės,
kad galėtų įtakoti Amerikos
valdžią priimti amnestijos
įstatymą. Tik mes, būdami
Amerikos piliečiais, jau per-
gyvenę tą skurdą, kurį jautė-
me atvykę, galime dabar, aiš-
kiai susitarę, imtis žygių, ku-
rie padėtų mūsų broliams ir
sesėms lietuviams.

Jaunųjų XI tautinių šokių šventės dalyvių eisena Dievo Mo-
tinos parapijos svetainėje.

Jono Jasaičio nuotr.

"Trys tigriukai" su savo palydovais – "Dirvos" redakcijoje. Iš kairės: redakt. Jonas Jasaitis, Laima Motuzienė, Ramojus Motuzas, mokyt. Eleonora Rakauskienė, Aurimas Syrusas, "Gijos" sambūrio vadovas Dainius Zalensas, Vytukas Jurgelevičius, LB apyl. vicepirm., dr. Viktoras Stankus, rašytoja Aurelija Balašaitienė, Vytautas Nasvytis, akt. Ona Pučkoriūtė-Zalensienė, Šv. Kazimiero lit. m-las mokyt. Audronė Majorovienė. Lino Johansono nuotr.

PER KINIJĄ – Į TIBETO AUKŠTYBES

(Tęsinys. Pradžią – 34 nr.)

Laivo savininkai ir valdytojai – amerikiečiai, bet visa įgula, įskaitant ir patį kapitoną – kiniečiai. Apžiūrėję mums skirtas talpas, su dideliais langais kajutes, restoranus, valgyklas, poilsio sales, žaidimų kambarius, barą, grožio saloną ir kitokius patogumus, pasijutome esą turtingi, ypač kai palyginome šį laivą su čia pat pro mus praplaukiančiais, daug prastesniais kiniečių keleiviniais laivais. Prie dar didesnio mūsų lepinimo prisidėjo ir tai, kad 110 patarnautojų buvo pasiruošę rūpintis 120 keleivių, tačiau jų buvo tik 48! Jokio susigrūdimo: visur daug vietos, visi valgė vienu metu. Prie mūsų grupės prisijungė prancūzų, ispanų ir vokiečių turistai.

Chongqing mieste ir pradėjome keturias dienas užtrukusią kelionę plaukiant didinga istorine Kinijos Yangtze upe, kuri čia, verždamasi per kalnus, gerokai susiaurėja ir apytiksliai 100 mylių ruože formuoja fantastiškus, lyg išskaptuotus iš kalkakmenio, vienas už kitą išpuodingesnius, gilius tarpeklius. Didinga upė, bet kartais labai maištinga, įnirtinga ir, aišku, pavojinga. Pavasarį, kai kalnuose ima tirpti sniegas, ji užlieja didžiulius plotus, kartais nusinešdama su savimi 150,000 ar net dar daugiau gyvybių. Jau daug metų Kinijos valdžia ruošiasi sutramdyti Yangtze, ją užtvėnkdamą, bet tik 1992 metai prasidėjo pirmieji didžiulės užtvankos statybos darbai. Užtvanka reguliuos upės bėgimą ir drėkins aplinkines žemes. Joje įtaisyta jėgainė gamins elektros energiją, kurios dabar čia taip trūksta. Pagerės ir laivybos sąlygos. Tačiau prie užtvankos susidariusios marios užlies milžiniškus plotus, ir daugiau kaip milijonas žmo-

nių turės persikelti kitur. Ką dangi tos marios visiems laikams užlies ir tuos gražiuosius tarpeklius, tai pasaulis skuba džiaugtis jų grožiu.

Vos tik išplaukus, abiejuose krantuose mus pasitiko miškais apaugusios kalvos. Jos tęsėsi iki pirmojo sustojimo mažame Fengdu mieste lyje, vadinamame "šmėklų miestu". Išlipę iš laivo ir pasikėlę ilgu kalnų slidinėjimo keltu, stebėjome aukšto Mingshan kalno šventyklo-
mis, kuriose radome ir tas garsiąsias siaubingas požeminio pasaulio dvasias, vėlių, demonų, vampyrų ir kitokias kraują stingdančias figūras kartu su įvairiais kankinimo įrankiais bei kankinius skausmo iškreiptais veidais ir įvairiai sužalotais kūnais. Čia supratome, kaip kiniečiai įsivaizduodavo pragarą ir į jį patekusiujų kančias.

Vakare visi svečiai buvo pakviesti į priėmimą ir vakarienę pas laivo kapitoną. Ir pasitaikyk tu man taip, kad burtų keliu mūsų mažos amerikiečių grupės atstovu prie kapitono stalo teko būti man. Pasirodė, kad simpatiškas kapitonas nemokėjo angliškai, o aš negalėjau pasigirti kiniečių kalbos žiniomis. Tačiau keldamas šampano taurę, kapitonas vis dėlto pasakė angliškai "Cheers!". O kuo aš galėjau atsilyginti? Žiūrėdamas jam į akis, suskaičiavau kinietiška nuo vieno iki dešimt. Jis suprato, ką tuo norėjau išreikšti, ir mes "šudaužėme" taures. Netrukus atsirado ir kiniečių kalbos vertėjas, kuris mums padėjo susikalbėti. Po vakarienės apžiūrėjome įvairių Kinijos provincijų moterų rūbų parodą ir stebėjome madų demonstravimą.

Kitą rytą laivo gydytojas dr. Fan mus supažindino su tradicine kinų medicina ir natūraliais vaistais, padedan-

Aleksas Vitkus

čiais išvengti skausmų bei įvairių negalavimų. Šitai suvirtinti ir "išgydyti" pusdieniui palikome laivą ir didžiąją Yangtze upę. Patogiai įsitaisę daug mažesniame laive, kurį vadino "sampan", įplaukėme į Danning upės žiotis. Mažesnė, tačiau sraunesnė upė mus apstulbino dar grėžniais tarpekliais ir stačiais kalnais. Kiekviename posūkyje atsiverdavo nepakartojamo grožio vaizdai. Sustodavome tyro vandens lagūnose arba išlipdavome į švarų, smėlėtą krantą, kad neskubėdami pasidžiaugtume mus supančios gamtos grožiu. Prieš grįždami į laivą, dar sustojome pasižiūrėti vietinių kiniečių šokių grupės pasirodymo.

Netoli Xiling tarpeklio, prie Sandouping kaimo, priplaukėme didžiąją Kinijos statybą, pasaulyje žinomą kaip "Trijų tarpeklių" užtvanką. Čia uoliai triūsia 25 tūkst. darbininkų, kad galėtų darbus baigti pagal planą – 2009 metais. Tada statybos kaimelis bus išaugęs iki 200 tūkst. gyventojų miesto. Jau ir šandien čia matosi gražūs, moderniški pastatai, bankai, mokyklos, parduotuvės. Baigus darbus, užtvankos pylimas sieks 606 pėdų aukštį ir 6 500 pėdų ilgį. Įmontuotos turbinos ir generatoriai bus 18 200 megavatų galingumo. Tai maždaug tiek pat, kiek "Commonwealth Edison" bendrovė, aptarnaujanti Čikagą ir visą Illinois valstijos dalį, gali pagaminti elektros energijos, sudėjus į vieną visas jos jėgaines.

Popiet įplaukėme į Gezhouba šliuzus ir nusileidome žemyn. Vakare laivo įgula mus linksmo savo įvairiaspalviu, kabareto stiliaus pasirodymu. Paskui likome sa-

lėje ir, skambant muzikai, bendravome tarpusavyje. Vieni siurbčiojo kokteilius, o kiti, mažiau pavargusieji, šoko.

Vieną dieną, programoje numatytos laisvos diskusijos metu, paklausiau jauno, išsilavinusio, gerai angliškai kalbančio laivo vertėjo: "Ar jūs

tikrai tikite, kad amerikiečiai tyčia subombardavo Kinijos ambasados pastatą Belgrade?" Nustebau, išgirdęs jo atsakymą: "Taip! Ne tik aš, bet mes visi taip galvojame."

Tęsiu pokalbį toliau: "Jeigu taip manote, tai kodėl, jūsų nuomone, Amerika būtų tai dariusi?"

(Tęsinys – kitame numeryje)

Rodomos kiniečių mados.

Autoriaus nuotr.

JAV LB KULTŪROS TARYBA SKELBIA RUGSĖJIS – SPAUDOS MĖNUO PAPIGINTA METINĖ PRENUMERATA NAUJIEMS SKAITYTOJAMS:

DIRVA \$25.00 (vietoje 35.)
P.O. Box 19191
Cleveland, OH 44119-0191

DRAUGAS \$65.00 (vietoje \$100.)
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629

DARBININKAS \$25.00 (vietoje 35.)
341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

EGLUTĖ \$10.00 (vietoje 15.)
13648 Kickapoo Trail
Lockport, IL 60441

LIETUVIŲ BALSAS \$20.00 (vietoje 30.)
2624 W. 71 st. St.
Chicago, IL 60629

PASAULIO LIETUVIS \$10.00 (vietoje 20.)
14911 127 th St
Lemont, IL 60439

PENSININKAS \$10.00 (vietoje 15.)
2711 W. 71 st St
Chicago, IL 60629

BRIDGES \$15.00 (vietoje 18.)
1927 W. Boulevard
Racine, WI 53403

LITUANUS \$8.00 (vietoje 10.)
1501 E. So. Indiana Ave
Chicago, IL 60605

*Lietuviškas laikraštis ar žurnalas –
puiki dovana bet kuria proga!*

PARODA PASAULIO LIETUVIŲ CENTRE

Dail. Rimo Laniausko parodos atidaryme Pasaulio Lietuvių Centro Dailės galerijoje. Iš kairės: J.Šalčius, L. Šalčiuvienė, pristaciusi dailininką parodos lankytojams, R. Laniauskas.

METINIS TAUTYBIŲ FESTIVALIS

Cleveland, OH Tarptautinių Patarnavimų Centras (*International Service Centre*) kasmet rengia iškilmingą vakariene, kurios metu pagerbiami iškilūs įvairių tautybių asmenys. Š.m. rugsėjo 22 dienos vakare Amerikos vokiečių kultūros centre susirinko didžiulė minia, kurios tarpe taip pat buvo matomi iškilūs Amerikos politikai bei teisėjai. Buvo ir gražūs skaičiai lietuvių. Susirinkus erdvioje salėje ir susėdus už gražiai padengtų stalų, virš valandos buvo bendraujama, klausantis nuostabiai gražios muzikos. Akordeonistas ir smuikininkė, kuri taip pat yra puiki solistė, grojo valsus ir romantiškas dainas.

Po kurio laiko Centro Pa-

tikėtinių Tarybos pirmininkė *Mercedes Spotts* pakvietė kunigą *Kramer* malda palaiminti pietus. Visi sustoję sukalbėjome "Tėve mūsų" ir, išgirdę "gero apetito", vėl susėdome už stalų, o miklios patarnautojos svečius apdalinė maistu. Po pietų *Mercedes Spotts* pasveikino susirinkusius, padėkojo vokiečių kultūros centrui už priėmimą ir trumpai nupasakojo Patarnavimų Centro istoriją, pabrėždama, kad jis jau veikia aštuonias dešimtis metų. Ji pakvietė centro direktorių *Algį Rukšėną* atsistoti. Jam buvo karštai paplota. Po to ji susirinkusiems pristatė garbės svečius, jų tarpe *Cleve-*

Aurelija M. Balašaitienė

land miesto tarybos pirmininką *M. Polensek*, kelis teisėjus, apskrities komisierių, *Ohio* gubernatoriaus atstovą ir tautybių reikalams patarėją *August Pust* bei dar daugelį kitų iškilų asmenų, taip pat Lenkijos konsulą ir Lietuvos Respublikos garbės konsulę *Ingridą Bublįnę*.

Visus labai sujaudino iš Bosnijos pabėgusios jaunos šeimos istoriją. Tėvus ir jų penkerių bei dviejų metų vaikučius globojo pabėgėlių komisija. Šeima buvo pasveikinta karštais plovimais. Po to vadovavimą programai per-

ėmė 5-ojo televizijos kanalo populiarus pranešėjas *Ted Henry*. Publikai pristatęs savo žmoną, jis pranešė, kad bus pagerbti aštuoni asmenys ir kad gautas sveikinimas iš *Ohio* gubernatoriaus. Pagerbtiems asmenims yra pagamintos stiklo plaketės, kuriose įgraviruotos jų pavardės ir vardai su Tarptautinių Patarnavimų Centro sveikinimu.

Pirmasis pagerbtas asmuo buvo senatorius *George Voinovich*, buvęs *Cleveland* miesto meras ir *Ohio* valstijos gubernatorių. Kadangi jis negalėjęs atvykti, jam dovaną ir pagerbimo aktą perduos senatorius *Mike DeWine*. Sekantis pagerbtas asmuo buvo kun. *David Fallon*, po jo sekė *John Borkowski*, lenkų veikėjas, spaudos darbuotojas ir leidyklos savininkas, įsteigęs lenkų šokių grupę, daugelio lenkų organizacijų narys ir vadovas. Po jo buvo

pagerbtas vokiečių veikėjas *Robert Filippi*, apdovanotas metine nuopelnų premija. Jis pabrėžė, kad Amerikon atvyko su šeima, bėgdamas nuo karo pavojų.

Penktas pagerbtas asmuo buvo juodosios rasės atstovas kun. *Otis Moss, Jr.* Jis jautriai kalbėjo sakydamas, kad įvairių tautybių protėviai Amerikon atvyko laisvės ieškoti, o jo protėviai buvo prievarta atgabenti vergijon. Beveik susigraudinęs, jis priėmė plaketę ir voką su sveikinimais.

Po jo, dideliame lietuvių džiaugsmui, *Ted Henry* pakvietė Dievo Motinos parapijos kleboną, kun. *Gediminą Kijauską SJ*, publiką išsamiai supažindindamas su jo biografija ir nuopelnais. Jis taip pat pabrėžė, kad, kun. *G. Kijausko* dėka Dievo Motinos parapija tapo lietuviškos veiklos ir kultūros centru. Be to, jis talkininkauja, įkuriant neseniai atvykusius.

(Pabaiga – kitoje laidoje)

ATSISVEIKINANT SU ONA VINGILYTE-KAVALIŪNIENE

Mama, Tavęs jau nėra čia, tarp mūsų. Pirmadienio vakare amžinai užsimerkė Tavo tokio gražios ir geros akys. Atsimenu, kai dar visai maža būdama, tavęs paklausiau, kokia spalva – tau gražiausia, tu neabejodama atsakei, kad mėlyna. Ir tuo momentu man visas pasaulis prašvito dangaus mėlyne. Kokia ji tapo graži... Jos grožis nušvietė visą mano pasaulį – jūrų bangas, neužmirštuolių žiedus ir tavo tokias švelnias, meilės kupinas akis.

Dabar jų jau nebematysime. Bet liksime apsupti jų grožio, kai rytais atkopsdama saulė nušvies dangaus mėlynę, o naktimis mėnulis ir žvaigždės sumirgės mėlynu sidabru...

Prieš kelias dienas sapnavau: tėtis atėjo Tave aplankyti, o Tu kėleisi iš lovos ir, kaip prieš ligą, mikliai bėgiojai, rengeisi. Šiandien suprantu, kad tėtis jau Tave kvietėsi į kitą – jo žodžiais tariant, grožio, gėrio, meilės pasaulį. Ir Tu, mama, jau – su juo. Jolita

Ona Vingilytė - Kavaliūnienė – pedagogė, skautininkė, pirmoji skaučių draugininkė Lietuvoje – gimė Būdėžerių kaime, Vilkaviškio apskrityje ir valsčiuje. Ji baigė Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos - Filosofijos fakulteto filosofijos skyrių. Pagrindinė specialybė – geografija, o papildomos: naujųjų amžių istorija, pedagogika ir psichologija. Jos diplominio darbo tema – "Lietuvos javai – geografiniu atžvilgiu". Lietuvos Švietimo ministerija jai suteikė aukštesniosios mokyklos mokytojos vardą ir teisę dėstyti gimnazijose geografiją ir filosofijos pagrindus, o vidurinėse ir žemesnėse mokyklose, be šių dalykų,

dar gamtos mokslus ir istoriją. Ji dėstė Vilkaviškio ir Tauragės gimnazijose.

Karo audrų nublokšta į Vokietiją, dėstė Špakenbergo gimnazijoje, o čia, Klyvlende, – Vyskupo Valančiaus liuanistinėje mokykloje. Pirmoji skaučių draugininkė Lietuvoje ir skautė akademikė, ji priklausė Klyvlendo skautininkių draugei.

Sukūrė šeimą su pedagogu ir rašytoju Vaciu Kavaliūnu (Kavaliausku), kuris taip pat mokytojavo Vilkaviškio gimnazijoje, direktoriavo Tauragės ir Špakenbergo Tumo Vaižganto gimnazijose, dėstė Klyvlendo Vyskupo Valančiaus ir Šv. Kazimiero liuanistinėse mokyklose bei vadovavo Aukštesniems liuanistikos kursams. Užaugino tris vaikus – chemiką Arūną, literatę Jolitą ir psichologę Aldoną, kurie taip pat visą ar bent dalį savo profesinio gyvenimo skyrė švietimui.

Onutė buvo idealistė. Ji džiaugėsi Lietuvos nepriklausomybe ir visas savo jėgas sukaupė mokinių švietimui ir auklėjimui. Prasmingas jai buvo mokytojos kelias, brangūs buvo jos mokiniai. Ant klasės fotografijos ji savo gražia rašysena užrašė: "Tauragės gimnazijos šeštosios klasės mokinės – mano gerosios auklėtinės. 1939. XII.17"

Ir jos auklėtinės taip pat ją gerbė. 1996 m. vasarą jai lankantis Vilkaviškyje, buvusios auklėtinės savo mokytoją sutiko su gėlių puokšte ir įteikė knygą su šiuo užrašu: "Gerb. buvusi mūsų Auklėtoja! Po daugelio metų likimas lėmė mums susitikti šiame dr. J. Basanavičiaus vardo gimnazijos mūre. Čia ta klasė, kurioje mokėmės, jūsų auklėjamos. Jūs auklėjote mus būti doromis ir sąžiningomis."

gomis, gerbti draugus, mokytojus, tėvus, mylėti savo tėvynę. Ir šiandien mūsų širdyse likote mums brangi ir mylima. Ačiū Jums už viską, Auklėtoja! Linkime sveikatos, ilgų ir laimingų metų. 1996 08 26"

Graži buvo Onutės kelionė į Lietuvą. Aplankė tėviškės žemes, savo mamytės Onutės Plečkaitytės-Vingilienės kapą, gimnazijas, kuriose dėstė, šventovę, kurioje ištekėjo ir, žinoma, pasimau-dė Baltijos jūroje, prie kurios kadaise atostogaudavo. Ji aprašė šios kelionės išpūdžius ir gaudų atsisveikinimą su gimtuoju kraštu: "Sėsdama į lėktuvą grįžimui į Klyvlendą ir vėl toldama nuo Lietuvos, mintyse kartojau šias nuostabias Maironio eiles:

Lietuva brangi,
mano Tėvyne,
Šalis, kur miega
kapuos didvyriai.
Graži Tu savo
dangaus mėlyne,
Brangi, nes daugel
vargų patyrei..."

Ir čia, Klyvlende, toli nuo tėvynės, pasibaigė Onutės gyvenimo kelias. J.K.

Ona Vingilytė-Kavaliūnienė (1940 m.)
1907-XI-15 – 2000-VII-10

Mokytoja Ona Vingilytė-Kavaliūnienė (tuo metu Lietuvoje – Kavaliauskienė) – pirmoje eilėje, ketvirta iš kairės, su Tauragės gimnazijos šeštosios klasės mokinėmis, apie kurias rašė: "Mano gerosios auklėtinės". 1939 m. gruodžio 17 d.

Prisiminimai iš ankstyvos vaikystės apie Dr. Joną Šliūpą

Esu maloniai paragintas Vytauto Šliūpo (Dr. Jono Šliūpo sūnaus) sudėti ant popieriaus savo prisiminimus. Bandyti, nesiremiamas jokiais kitomis skaitytomis ar girdėtomis žiniomis bei įtakomis, atpasakoti, ką aš, kaip vaikas, girdėjau apie Dr. Joną Šliūpą ir savo pasamoneje išnešiojau, niekam neatskleisdamas iki šios dienos. Po tiek metų tai yra nelengvas uždavinys.

Gimiau 1927 m. balandžio 15 d. ir augau Kretingoje, miestelėno amatininko (staliaus) žemaitiškoje šeimoje. Tėvas buvo kilęs iš Jokūbavo, mama iš Žemaičių Kalvarijos. Šeimoje augome keturi vaikai: vyresnioji sesuo, aš ir dar dvi jaunesnės seserys. Lalkotarpis, kuriame aš girdėjau kalbant ir jaučiau esant realią nepaprastą Dr. J. Šliūpo asmenybę, buvo 1935-1939 metais. Vėlesniu lalkotarpiu jis kažkaip nebuvo minimas ir man nepaliko jokio mistiško, migloto išpūdzio.

Tėvas nors ir nepriklausė jokiai politinei partijai, bet mėgo politikuoti, pareikšti savo nuomonę artimų draugų tarpe tiek politiniais, tiek religiniais klausimais. Ne kartą girdėjau juos kalbant apie Prezidentą A. Smetoną, valdžią, o taip pat ir apie bažnyčią, kunigus ir t.t. Tėvas nebuvo per daug mokyta. Žinau, kad lankė Šiauliuose amatų mokyklą, caro laikais buvo anksti palmtas į kariuomenę ir tarnavo įvairiose Rusijos teritorijose: Kryme, Tbilisyje ir kt. Pirmąjį pasaulinį karį prasidėjus, jis tuoj pateko į vokiečių nelaisvę ir ten išbuvo keturi metai – iki karo pabaigos. Jo gausi gyvenimo patirtis prilygo tai, kuri pasiekama per formalius

Pranas Jurkus

mokslius. Taigi, ne kartą teko man girdėti kalbant, kaip bažnyčios vadovai (tėvas Aloyzas, kunigas Dirvelė ir kiti) yra labai susirūpinę Dr. Šliūpo įtaka Kretingoje tikinčiųjų tarpe. Kalbėjo apie kažkokią slaptą bedievių laisvamanių organizaciją, kurią įsteigė J. Šliūpas ir kad daugelį žmonių jam slaptai pritaria. O jis tai esąs didžiausias bedievis, laisvamanis, griauņas bažnyčią, katalikų tikėjimą ir nuvesias žmones į pragarą. Vaikai buvo įdomu sužinoti, kas tas per baubas, apie kurį pašnibždom kalbama. Iš tikrųjų iš nuotraukų Dr. Šliūpas atrodė vaikui tikrai nejaukus: didelis, barzdotas, paslaptingas, net bauginantis. Nenuostabu, kad girdėjau jį esant velnio apsėstu ir skleidžiančiu nedorą priešbažnytinį mokslą. Žinau, kad J. Šliūpas keletą kartų asmeniškai lankėsi Kretingoje. Apie tai buvo daug šnibždėjimų ir kalbų. Aš jo asmeniškai nemačiau, bet žinojau, kad jis gyvena Palangoje, tik už dvylikos kilometrų nuo Kretingos.

Mano tėvas nebuvo gliaul tikintis. Bažnyčią lankydavo, bet išpažinties ir komunijos ėjo tik kartą į metus. Sakydavo, kad užtenka pagal bažnyčios įsakymus ("ir apie Velykas prilimk švenčiausiąjį sakramentą"). Mes, maži vaikai, su mama lankėme dažniau. Man pačiam teko būti net klapčiuku, bet kalbas, girdėtas apie Šliūpą jokiu būdu nedrįsau paminėti savo draugams. Katalikų tarpe Šliūpas buvo *persona non grata*. Jo vardas ir skleidžiamas jo laisvamaniškas mokslas tada buvo lyginamas su reforma-

cija ir grasinama pragaru tiems, kurie jam pritars ar juo paseks. Bet vis dėlto aš girdėjau ir nujauchiau Kretingoje esantį būrelį žmonių (ponų), tarp kurių buvo net ir vienas mūsų kaimynas, priklausančių Šliūpo organizacijai arba bent pritariančių jai. Kai kurie viešai tokį nusiteikimą rodė, bet dauguma palankių, kad nepapiktintų Bažnyčios, laikėsi santūriai. Čia reikia paminėti, kad Kretingoje buvo labai didelis, stiprus ir savarankiškas pranciškonų vienuolynas, turintis labai daug įtakos vietiniams valdžios sluoksniams. Vaikams atrodė, kad vienuolynas yra valdžia.

Tik vėliau pajutau, kad yra nemaža trintis tarp angelaičių ir skautų organizacijos. Atsimenu, dar neldamas į mokyklą buvau angelaitis, bet kada įstojau į skautus vilkiukus, mane iš angelaičių išmetė, o kunigas skundėsi tėvui. Tas pats atsitiko ir su vyriausia seserim. Tėvas į tai nereagavo, nes laikėsi daugiau tautiškos nuostatos. Ir taip tais vaikystės metais jau tėsėi kažkokia nuotaka, lyg priešinga ar ne taip paklusni dominuojančiai bažnyčiai. Pagaliau ir tėvas nebeslėpė Biblijos, kurią buvo atsivežęs iš Berlyno. Kaip žinoma, bažnyčia buvo uždraudusi Lietuvos katalikams turėti bei skaityti bibliją. Kodėl? Aš tada nežinojau, o tėvas neaiškino. Spėjau, kad Biblijoje yra kažkas blogo. Ypatingai buvo saugojamasi per "kalėdojimą" prieš Kalėdų šventes. Kunigas, su svita, atėjęs paklausdavo, ar neturite biblijos, kartais ir į stalčius pažiūrėdavo. Tėvas raudonuodavo bijodamas, kad vaikai jo neišduotų.

Todėl vaikiškoje pasamoneje pasiliko išpūdziai, nesuderinami su laisvu tikėjimu ar pagarba kunigams, kada reikėdavo nuo jų kažkaip slėpti, savalme suprantama, religines knygas. Čia vaikui pasirodė nesuderinami tie du poliai – bažnyčia ir Šliūpas. Bažnyčią mes žinojome,

bet Šliūpas buvo kažkas slapto, uždrausto, mistiško. Norėjosi žinoti, kodėl jis nori griauti tikėjimą, kodėl jis – bedievis? Tėvai į šiuos klausimus mums neatsakė, o jei ir būtų bandę, vargiai būtų suprastę. Keturiasdešimtais metais jau paaiškėjo, bet buvo nebeaktualu.

United States Postal Service
Statement of Ownership, Management, and Circulation

1. Publication Title: **DIRVA**

2. Issue Frequency: **WEEKLY**

3. Issue Date: **SEP 27 2000**

4. Number of Issues Published Annually: **50**

5. Annual Subscription Price: **\$35.00**

6. Complete Mailing Address of Known Office of Publication (Not printer): **19307 CHEROKEE AVE CLEVELAND OHIO 44119 CUYAHOGA CO OHIO**

7. Complete Mailing Address of Headquarters or General Business Office of Publisher (Not printer): **VLTIS INC THE AMERICAN LITHUANIAN PRESS PUBLN**

8. Full Names and Complete Mailing Addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor: **VLTIS INC THE AMERICAN LITHUANIAN PRESS PUBLN 19307 CHEROKEE AVE CLEVELAND OHIO 44119-0191**

9. Owner: **VLTIS INC**

10. Known Bondholders, Mortgagees, and Other Security Holders Owning or Holding 1 Percent or More of Total Amount of Bonds, Mortgages, or Other Securities. If none, check box: **NONE**

11. Tax Status: **NONE**

12. For completion by nonprofit organizations authorized to mail at nonprofit rates: (Check one)
a. The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for federal income tax purposes:
b. Has not changed during preceding 12 months
c. Has changed during preceding 12 months (Publisher must submit explanation of change with this statement)

13. Publication Title: **DIRVA**

14. Issue Date: **SEP 27 2000**

15. Extent and Nature of Circulation: (Average for preceding 12 months)

16. Total Number of Copies (Net press run)	17. Total Number of Copies (Net press run)
1700	1700
(a) Paid and unpaid circulation (Net press run)	1250
(b) Paid and unpaid circulation (Net press run)	None
(c) Paid and unpaid circulation (Net press run)	51
(d) Paid and unpaid circulation (Net press run)	17
(e) Paid and unpaid circulation (Net press run)	1418
(f) Paid and unpaid circulation (Net press run)	63
(g) Paid and unpaid circulation (Net press run)	None
(h) Paid and unpaid circulation (Net press run)	69
(i) Paid and unpaid circulation (Net press run)	53
(j) Paid and unpaid circulation (Net press run)	199
(k) Paid and unpaid circulation (Net press run)	1607
(l) Paid and unpaid circulation (Net press run)	93
(m) Paid and unpaid circulation (Net press run)	1700
(n) Paid and unpaid circulation (Net press run)	833

16. Publication Title: **DIRVA**

17. Issue Date: **SEP 27 2000**

18. Extent and Nature of Circulation: (Average for preceding 12 months)

19. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

20. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

21. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

22. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

23. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

24. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

25. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

26. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

27. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

28. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

29. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

30. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

31. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

32. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

33. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

34. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

35. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

36. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

37. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

38. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

39. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

40. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

41. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

42. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

43. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

44. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

45. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

46. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

47. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

48. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

49. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

50. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

51. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

52. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

53. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

54. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

55. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

56. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

57. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

58. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

59. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

60. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

61. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

62. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

63. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

64. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

65. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

66. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

67. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

68. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

69. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

70. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

71. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

72. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

73. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

74. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

75. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

76. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

77. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

78. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

79. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

80. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

81. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

82. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

83. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

84. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

85. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

86. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

87. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

88. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

89. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

90. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

91. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

92. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

93. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

94. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

95. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

96. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

97. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

98. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

99. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

100. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

101. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

102. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

103. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

104. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

105. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

106. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

107. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

108. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

109. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

110. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

111. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

112. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

113. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

114. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

115. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

116. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

117. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

118. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

119. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

120. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

121. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

122. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

123. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

124. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

125. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

126. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

127. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

128. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

129. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

130. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

131. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

132. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

133. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

134. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

135. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

136. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

137. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

138. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

139. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

140. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

141. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

142. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

143. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

144. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

145. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

146. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

147. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

148. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

149. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

150. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

151. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

152. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

153. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

154. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

155. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

156. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

157. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

158. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

159. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

160. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

161. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

162. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

163. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

164. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

165. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

166. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

167. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

168. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

169. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

170. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

171. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

172. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

173. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

174. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

175. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

176. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

177. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

178. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

179. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

180. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

181. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

182. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

183. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

184. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

185. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

186. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

187. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

188. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

189. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

190. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

191. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

192. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

193. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

194. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

195. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

196. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

197. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

198. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

199. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

200. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

201. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

202. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

203. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

204. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

205. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

206. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

207. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

208. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

209. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

210. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

211. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

212. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

213. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

214. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

215. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

216. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

217. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

218. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

219. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

220. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

221. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

222. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

223. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

224. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

225. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

226. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

227. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

228. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

229. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

230. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

231. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

232. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

233. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

234. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

235. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

236. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

237. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

238. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

239. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

240. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

241. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

242. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

243. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

244. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

245. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

246. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

247. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

248. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

249. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

250. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

251. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

252. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

253. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

254. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

255. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

256. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

257. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

258. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

259. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

260. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

261. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

262. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

263. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

264. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

265. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

266. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

267. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

268. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

269. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

270. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

271. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

272. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

273. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

274. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

275. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

276. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

277. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

278. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

279. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

280. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

281. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

282. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

283. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

284. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

285. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

286. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

287. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

288. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

289. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

290. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

291. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

292. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

293. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

294. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

295. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

296. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

297. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

298. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

299. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

300. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

301. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

302. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

303. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

304. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

305. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

306. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

307. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

308. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

309. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

310. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

311. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

312. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

313. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

314. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

315. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

316. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

317. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

318. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

319. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

320. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

321. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

322. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

323. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

324. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

325. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

326. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

327. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

328. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

329. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

330. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

331. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

332. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

333. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

334. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

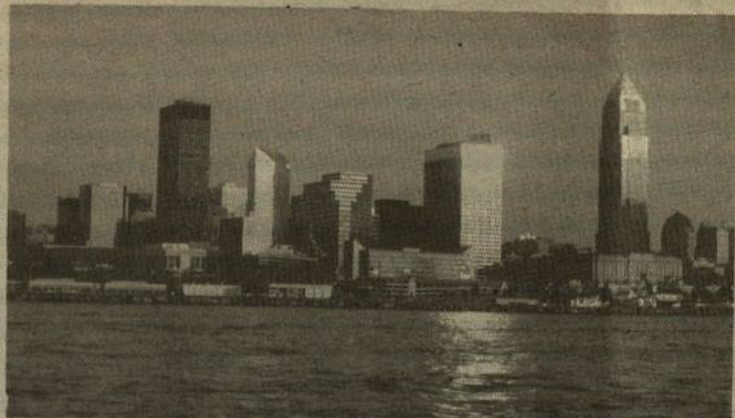
335. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

336. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

337. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

338. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

339. Total Number of Copies (Net press run): **1700**

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

• SPALIO 7-8 dienomis – **Lietuvių dienos – Spaudos šventė. "Dirvos" 85-mečio jubiliejus.** Šeštadienį, 6:30 v. v. Lietuvių Namuose – Spaudos balius. Sekmadienį: 9:45 v. r. – vėliavų pakėlimas prie Laisvės paminklo; 10 v. r. – Mišios Dievo Motinos bažnyčioje; 11:00 – užkandžiai parapijos svetainėje, 11:30 v. r. – akademija ir lietuviškosios spaudos parodėlė Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos didžiojoje salėje. Rengia LB apylinkės valdyba ir "Vilties" draugija.

• SPALIO 21d. – koncertas. Dalyvaus aktorė Virginija Kochanskytė, solistė (mecosopranas) Rita Preikšaitė ir pianistė Raminta Navardauskaitė. Rengia "Ateities" klubas.

• LAPKRIČIO 11-12 d.d. – **M.K. Čiurlionio 125-ųjų metinių šventė.** Lapkričio 12 d., 3:00 v.p.p. – koncertas Severance Hall salėje.

• LAPKRIČIO 12 d., nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – **Šv. Jurgio parapijos rudens šventė.**

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame kun. Gediminui Kijauskui, aplankiusiam mane ligoninėje, giminėms, draugams bei pažįstamiems už maldas ir raštu arba žodžiu perduotus linkėjimus greitai pasveikti.

Nuoširdžiai

Henrikas ir Irena Johansonai

Vienas iš "Trijų tigriukų" – Vytukas Jurgelevičius, atvykęs į Cleveland, OH, susitiko su savo giminaičiais – Vincu ir Terese Urbaičiais.

Jono Jasaičio nuotr.

LR GARBĖS KONSULATO PRANEŠIMAS

DĖL SEIMO RINKIMŲ

Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų balsavimo apylinkė dirbs spalio 8 d., sekmadienį, nuo 9 val. ryto iki 4 v. po pietų LR Garbės konsulate. Jo adresas: 18021 Marcella Road, Cleveland, Ohio.

Atlikime savo pilietinę pareigą. Nespėjusieji užsiregistruoti iš anksto, galės balsuoti konsulate, pateikdami LR piliečio pasą. Užsiregistravusieji taip pat gali pristatyti užpildytus biuletenius į konsulatą.

Ingrida Bublienė
LR Garbės konsulė

• GRUODŽIO 2 d., šeštadienį kun. Kęstutis Kėvalas Dievo Motinos parapijoje praves **Susikaupimo dieną (rekolekcijas).** Rengia "Ateities" klubas.

• GRUODŽIO 16-17 d. – Šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinų pardavimas.

• GRUODŽIO 24 d. 9:30 v.v. – bendros kūčios Šv. Jurgio parapijos salėje.

• DIRVA • 2000 m. spalio 3 d. • 11 psl.

Spalio 8 d., sekmadienį – Lietuvos Respublikos Seimo rinkimai!

JAV LB CLEVELAND, OH apylinkės valdyba
kartu su "VILTIES" draugija

maloniai kviečia Jus į

SPAUDOS BALIŲ

2000 m. spalio 7 d., šeštadienį, 6:30 v.v.

LIETUVIŲ NAMUOSE, 877 E. 185 St.,
Cleveland, Ohio.

Įėjimas: \$35.00, moksleiviams – \$20.

Bilietus užsisakykite pas Viktorą Šilėną
tel. 1-216-531-8207 arba po Mišių

Dievo Motinos pagalbos parapijos svetainėje.

LIETUVIŲ DIENOS

spalio 8 d., sekmadienį,

Spaudos šventė

"DIRVOS" 85 metų jubiliejaus proga:

9:45 v.r. – vėliavų pakėlimas
prie Laisvės paminklo;

10:00 – šv. Mišios Dievo Motinos bažnyčioje
Gieda "EXULTATE" choras
(vadovė – muz. Rita Klionienė);

11:00 – užkandžiai parapijos svetainėje;

11:30 val. – AKADEMINĖ DALIS
ir lietuviškos spaudos parodėlė.

Kalbės "Draugo" vyr. redaktorė
DANUTĖ BINDOKIENĖ

ir "Dirvos" redaktorius, Dr. JONAS JASAITIS
Dainuos solistė VIRGINIJA MULIOLIENĖ
Įėjimas – auka (5 dol.)

Lietuvos Respublikos žemės ūkio darbuotojų delegacijos susitikimas su Klyvlendo lietuviais Dievo Motinos parapijoje. Iš kairės: klebonas, kun. Gediminas Kijauskas SJ, Žemės ūkio universiteto rektorius, prof., dr. Albinas Kusta, "Rokiškio sūrio" direktorius Antanas Trumpa, Ohio valstijos gubernatoriaus atstovas August Pust ir LR Garbės konsulė Ingrida Bublienė.

Dr. Viktoro Stankaus nuotr.

MATAS REALTY
Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser – įkainuotoja
Profesionalus pataravimas perkant, parduodant ir įkainuojant namus

V. R. MATAS

Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

Visi teisiniai pataravimai

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(440) 473-2530

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina, teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980

Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS LIETUVA – 2000

Visi skrydžiai – geriausiomis kainomis

Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

Rita Staškutė-Zvirblienė

DIRVA

Politvadovas, žemė ir grybų sėklos

Pasibaigė karas. Po pusmečio prasidėjo "demobilizacija". Vis daugiau vyrų sugrįždavo į namus. Atsirado ir atėjūnų. Atsitrenkė į Biržus ir toks Murza Kerbelis. Fronte buvęs lyg tai politvadovu, o dabar tapęs kažkokiu keistu darbuotoju: lyg tai naktiniu sargu, lyg tai viršininku. Nesuprasi, kam jo prireikė. Vieną gražią pavasario dieną eina tas Kerbelis ir susitinka kaimyną. Užklauskė jo:

– Niu, kur tu eiti, prieteliu?

– Keliauju į "vykdomąjį". Nešu pareiškimą, kad duotų žemės. Mano šeima – gausi, tai būtų labai gerai pasisodinti bulvių, dar ir daržovių, – paaiškino kaimynas.

– Oj, ir man labai reikėtų žemę gauti. Tik nežinau, kas man jos duoti, nuo ko pradėti, – susirūpino Kerbelis.

– Nieko sudėtingo nėra. Rašyk pareiškimą, kad nori gauti daržui žemės, nunešk į "vykdomąjį", o ten jie nutars, ar verta duoti, ar ne. Tu, Kerbeli, dabar esi "jų" žmogus, tai tau tikrai duos.

Nupėdino Kerbelis į paroduotuvę, nusipirko sasiuvinį ir parkerį. Tik bėda, kad rašyti visai nemoka. Išėjęs dairosi, gal pamatys kokį pažįstamą. Pamatė ateinančius du mokinius. Sustabdė juos ir sako:

– Berniuki, aš jums liepti parašyti pareiškimą, kad

man duoti žemės. Aš dabar nepasimti iš namų akiniai. Jūs – parašyti, aš – užmokėti.

– Gerai, viršininke, parašysime, tik duok popieriaus, – sako vaikai. Jie Kerbelį gerai žinojo, o jų Kerbelis – ne.

Mokinukai parašė, Kerbelis davė jiems du rublius ir nunešė tą raštą į Vykdomąjį komitetą.

Po kelių dienų pakvietė Kerbelį pas patį "vykdomąjį" pirmininką. Tas apsidžiaugęs, tuoj išskubėjo, bet pakeliui dar suspėjo ne vienam sutiktajam pasigirti, kad gauna žemės. Neveltui jis politruku tarnavęs. O ir dabar "Kai Kas" esąs. Ir kiekvienam pridėjo:

– Dabar tai – mūsų valdžia! Niu, tai ne pirmiau!

"Vykdomąjo" sekretorė tuoj liepė Kerbeliui eiti tiesiai į pirmininko kabinetą. O tas jo rūščiai klausia:

– Kerbeli, ar tu pats rašei šį raštą?

– O kaipgi, draugas pirmininkas, kas gi kitas gali rašyti, kad man reikia žemės.

Pirmininkas vėl jo klausia:

– Kerbeli, sakyk tiesiai, ar tikrai pats rašei ir ar žinai, kas čia parašyta?

– O, je, pirmininkas, kaip nežinosi, kad nori žemės dėl daržo, dėl sodo.

– Tai kodėl prašai tik dviejų metrų?

Suglumo Kerbelis, bet

tuoj pašoko nuo kėdės:

– Niu, gaus dabar šitie pasileidėliai! Dar aš jiems du rublius duoti! Aš mat, draugas pirmininkas, akinių tada neturėti, o be jų nematyti.

– Tai, sakyk teisybę, kas tau parašė?

– Niu, toki du pusberni. Aš politruku fronte būti, o dabar daržo norėti...

Liepė pirmininkas, kad sekretorė už "politvadovą" surašytų. Netrukus šis gavo sklypelį.

Rudeniop Kerbelis vėl susitiko tą patį kaimyną, iš kurio sužinojo apie žemės dalinimą. Žiūri, nešasi žmogus nemažą krepšį baravykų ir raudonikių. Pamatęs tokią gausybę grybų, jo klausia:

– Oj, kur tu tiek jų rasti?

Kaimynas juokais ir sako Kerbeliui:

– Man nebereikia grybų ieškoti, aš juos pats išauginau savo darže!

Kad puls Kerbelis klausinėti, kaip kaimynas juos išaugino, kur sėklos gavo, ar dažnai laistė. Suprato žmogus, kad Kerbelis juoką už "gryną pinigą" priėmė. Juokauja toliau: turiu, sako, Kaune gerą draugą, kuris ir nupirko man grybų sėklos. Kerbelis vėl kaulija:

– Būk toks geras, prieteliu, kada dar gauti grybų sėklos, tai ir man duoti. Dabar – visi lygūs, tai ir aš norėti grybą darže rauti.

Ką bedarys kaimynas, turėjo pažadėti: kai vėl gaus, tai duos ir Kerbeliui.

Nuo to susitikimo praėjo keli mėnesiai. Jau ir pavasaris artėja. Kerbelis vis neduoda ramybės, vis klausinėja, ar dar negavo grybų sėklos. Kartą net piktai pagrasino:

– Jei neduoti, tai tui važiuoti pas baltas meškas. Atsirado, mat, buožė, pats grybus sėti ir pilnas krepšis namo nešti, o man, frontavikui, neduoti!

Ne juokais nusigando žmogus. Nebesugalvoja, kaip čia išsisukus iš tos bėdos. Nutarė pasitarti su pažįstamu miškininku. Šis davė medžių sėklų ir pamokė, ką toliau sakyti. Parsinešė kaimynas tas sėkleles, atidavė Kerbeliui ir nurodė, kaip pasėti ir prižiūrėti.

Pavasarių buvęs politrukas savo neseniai gautame darže pasėjo, laistė, ravėjo, bet grybų, kaip nėra, taip nėra. Nesulaukęs nuėjo pas kaimyną ir rėkia ant jo:

– Tiu apgavikas būti! Ką

tiu man duoti? Kažkoki žabai darže augti, o ne grybas!

Bet čia kaimynas jau ramiai atkirto:

– Kerbeli, visų pirma reikia medžius išauginti, o po to dygs ir grybai! O tu, kaip tas pasakos vilkas, kuris, rugius pasėjęs, tuoj žmogaus klausia, ar jau valgysim duoną...

Kas žino, ar suprato ką nors Kerbelis, ar ne, bet prie kaimyno daugiau nebesikabinėjo.

Pagal Bronės Savickienės pasakojimą surašė Juozapas Dirvonėnas.

ŠVENČIŲ AIDAI

Cleveland, OH lietuviai – visuomenininkai. Vidas Tatarūnas su šeima XI tautinių šokių šventės dalyvių pagerbime Dievo Motinos parapijos svetainėje.

XI tautinių šokių šventės dalyviai – "Švyturio" šokėjai.

Jono Jasaičio nuotraukos

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

**EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE**

passports • visas • prepaid tickets

**SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS**

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

1984 - 1999

15

YEARS OF EXCELLENCE

**SAVI
PAS SAVUS!**

XXXXXXXXXXXX

KVIEČIAME

VISUS

I

TAUPĄ!

TELEFONAS 216.481.6677 <> E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. - 4:00p.p.

penktadienį ----- 9:00v.r. - 6:00p.p.

šeštadienį ----- 9:00v.r. - 12:00p.p.

sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. - 12:00p.p.

Kiekvieną tauporąjį sąskaita, federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000